

**VVS-BLAUWDruk VOOR
TOEKOMSTGERICHTE
STUDENTENVOORZIENINGEN:
STUDENTENMEMORIE VAN TOELICHTING VOOR
EEN NIEUW DECREET**

1. INLEIDING	2
2. DECRETALE KADER	2
3. OPDRACHT, TAKEN EN WERKVELDEN	3
3.1. UNIVERSEEL- SELECTIEF	3
3.2. WERKVELDEN	4
4. INTERNATIONALISERING	6
4.1. NAAR COMPLEMENTAIRE NATIONALITEITSVOORWAARDEN	6
4.2. TOEGANG VOOR BOLOGNASTUDENTEN EN GEREULARISEERDEN	7
5. POSITIONERING EN ORGANISATIEMODEL	8
5.1. HUIDIGE SITUATIE EN OORZAKEN	8
5.2. VVS-ARGUMENTEN TEGEN INLIJVING	8
5.3. DE DERDE WEG	10
6. WAAROM REGIONALE SAMENWERKING	11
7. SAMENWERKINGSVORMEN EN STIMULANSEN	11
8. AANSTURING EN AUTONOMIE	13
8.1. RELATIE TOT DE OVERHEID	13
8.2. RELATIE TOT DE INSTELLING	13
9. STUDENTENPARTICIPATIE	14
9.1. DE HUIDIGE REGELGEVING	14
9.2. DECRETALE VERBETERINGEN	15
9.2.1. Pariteit in raden met eindbeslissingsbevoegdheid	15
9.2.2. Studentencommissie sociaal	15
9.2.3. Verkiezingen	15
9.2.4. Ondersteuning	16
10. FINANCIERING	16
10.1. UITGANGSPUNTEN NIEUWE FINANCIERINGSSYSTEEM	16
10.2. INVESTERINGSKREDIETEN	18

11. OVERLEG MET EN ADVIES AAN DE OVERHEID

18

Leeswijzer: deze tekst is gebaseerd op een hele reeks bestaande standpunten maar wil deze bundelen tot een memorie van toelichting voor een toekomstig hervormingsdecreet:

- *Standpunt universeel-selectieve voorzieningen 2003 ?*
- *standpunt bij het stufi-stuvodecreet van 2004*
- *standpunt bij het sneldecreet van 2006*
- *standpunt tegen inlijving van studentenvoorzieningen 2005*
- *standpunt met de lange weg naar regionalisering 2006*
- *standpunt financiering studentenvoorzieningen 2006 (update 2007)*
- *standpunt bij de conceptnota HBO 2008*
- *standpunt studentenparticipatie in de sociale sector 2008*
- *aanvullend standpunt studentenvoorzieningen 2009*

1. INLEIDING

De studentenvoorzieningen van hogescholen en universiteiten werden grondig hervormd met het decreet van 2004. Dat uniformiseerde en moderniseerde de opdracht, werking van de studentenvoorzieningen tussen hogescholen en universiteiten. Het regelde de onderlinge samenwerking en de verantwoordingsrelatie en overlegstructuren met de overheid. Belangrijke zaken werden echter niet geregeld met dit decreet, zoals de studentenparticipatie. Voor het financieringsmechanisme bleven de respectieve regelingen uit het universiteits- en hogescholendecreet gelden. Anno 2008 worden nieuwe systemen bedacht en gesimuleerd. Om ze nog om te zetten in wetgeving rest de regering echter niet langer voldoende tijd. Anderzijds bleef een heel deel van het decreet van 2004 onuitgevoerd. Ondertussen nopen heel wat recente hoger onderwijsontwikkelingen, zoals de groeiende internationalisering, de flexibilisering, het hoger beroepsonderwijs, de rationalisering en de ingrijpende wijzigingen in het hoger onderwijslandschap tot een grondige reflectie over de toekomst van studentenvoorzieningen.

Deze tekst heeft de ambitie om een blauwdruk te bieden voor de studentenvoorzieningen van de toekomst. Deze tekst is alvast de studentenmemorie van toelichting bij een toekomstig decretaal initiatief.

2. DECREETALE KADER

Het decreet studiefinanciering en studentenvoorzieningen van 2004 ging uit van de complementariteit tussen het centraal aangestuurde studiefinancieringsstelsel en de georganiseerde studentenvoorzieningen die het decentrale sociale vangnet moesten vormen. Met het nieuwe decreet van 2007 dat de studiefinanciering van het leerplichtonderwijs moderniseerde en afstemde op deze van het hoger onderwijs, werd het decreet van 2004 geamputeerd. Het luik studiefinanciering werd uit het decreet van 2004 gelicht en in een niveauoverschrijdend studiefinancieringsdecreet gestoken. Nieuwe regelgeving in de toekomst dient de complementariteitsgedachte opnieuw eer aan te doen. VVS wil dat het stuk studentenvoorzieningen samen met de hieronder voorgestelde wijzigingen wordt geïntegreerd in het decreet op de studiefinanciering.

De complementariteit tussen beurzenstelsel en studentenvoorzieningen ontslaat de overheid in geen geval van haar verantwoordelijkheid om de hoogstnoodzakelijke verbeteringen aan te brengen in het studiefinancieringsstelsel. Het bestaan van studentenvoorzieningen praat de veel te lage inkomensgrenzen om een beurs te krijgen (waarbij die voor een volledige beurs zelfs onder de armoedegrens liggen) niet goed. Studentenvoorzieningen zijn niet bedoeld om het overheidsfalen in het kostendekkend maken van de beursbedragen te verbloemen of te doen vergeten. Hoewel dit verder niet het onderwerp is van deze memorie van toelichting roept VVS de overheid op om de oude belofte om het aantal beursgerechtigde studenten gevoelig uit te breiden en de beursbedragen kostendekkend, eindelijk uit te voeren. We hopen alvast dat het volgende regeerakkoord op dit punt geen dode letter blijft.

Tot slot willen we benadrukken dat de complementariteit ook dynamisch moet zijn. Als blijkt dat de studentenvoorzieningen meer en meer te maken krijgen met een bepaalde problematiek, dan kan dit een signaal zijn dat het hier gaat om een structureel probleem waarin de overheid initiatief zou moeten nemen. Een stijging van tussenkomsten om de kothuur te betalen zou de overheid moeten aanzetten tot investeringskredieten of wijzigingen aan de huurwetgeving. Of meer vragen van studenten met een functiebeperking om financiële tussenkomsten voor bepaalde technische hulpmiddelen voor thuisgebruik zouden aanleiding moeten geven tot een structurele erkenning en

terugbetaling door de cel leerhulpmiddelen van de overheid... Kortom, het bestaan van studentenvoorzieningen ontslaat de overheid geenszins van haar verantwoordelijkheid.

3. OPDRACHT, TAKEN EN WERKVELDEN

De decretale opdracht van studentenvoorzieningen is tweeledig: in de eerste plaats moeten deze bijdragen tot de democratisering van het hoger onderwijs (waarbij aan alle studenten volledige kansen worden gegeven tot vorming en intellectuele ontplooiing, ongeacht afkomst, financiële mogelijkheden of sociaal-cultureel milieu). Daarnaast is er de secundaire doelstelling van het verbeteren van de randvoorwaarden van het studeren, zijnde het informeren, opvangen en begeleiden van studenten die problemen hebben door hun deelname aan het hoger onderwijs. VVS blijft volledig achter deze doelstelling en missie staan die vandaag nog steeds erg actueel is en dat ook in de toekomst zo zal blijven.

Impliciet betekent het ook dat de opdracht van studentenvoorzieningen niet louter instellingsgebonden is. De democratiseringstaak beperkt zich niet tot de studenten van de eigen instelling. VVS vindt dat studentenvoorzieningen daarom in de toekomst ook werk moeten maken van een aanbod naar de toekomstige HBO-studenten ingeschreven aan de CVO's. De overheid wil in academiejaar 2009-2010 een 'nieuw' onderwijsniveau invoeren, het hoger beroepsonderwijs (HBO). Dat wordt een nieuwe sport op de onderwijsladder die zich tussen het secundair en het hoger onderwijs situeert. Het nieuwe tertiaire onderwijsniveau heeft maar een meerwaarde als het ook daadwerkelijk laagdrempelig is en zo een belangrijke democratiserende tussensport op de kwalificatieladder kan worden en een aanvulling op het huidige hoger onderwijsaanbod. Laagdrempelig wil zeggen dat elke opleiding 1) fysiek toegankelijk, 2) geografisch bereikbaar, 3) financieel haalbaar en 4) op sociaal economisch vlak maximaal combineerbaar met de verscheidenheid aan sociale statuten binnen de doelgroep moet zijn. Als het tertiaire onderwijsniveau daadwerkelijk een hefboom wil worden tot een grotere hoger onderwijsparticipatie en onderwijsdemocratisering, dan zijn studentenvoorzieningen voor deze nieuwe doelgroep onontbeerlijk. Vanuit de decretale opdracht van studentenvoorzieningen voor onderwijsdemocratisering, is de opname van HBO in hun blikveld en actieradius dan ook de logica zelve.

3.1. UNIVERSEEL - SELECTIEF

Uit de dubbele decretale opdrachtsbepaling (democratisering en randvoorwaarden) vloeit voort dat het sociaal beleid van studentenvoorzieningen zich enerzijds moet richten op groepen die vandaag ongelijke kansen genieten in het hoger onderwijs en anderzijds oog hebben voor de sociale omkadering van alle studenten.

Vandaar dat het decreet van 2004 stelde dat studentenvoorzieningen bestonden uit selectieve en universele voorzieningen. Universele voorzieningen moeten volgens de decretale bepalingen toegankelijk zijn voor studenten ingeschreven aan ambtshalve instellingen en buitenlandse studenten die hier met beurs verblijven in het kader van een uitwisselingsprogramma (bijvoorbeeld Erasmus). Selectieve voorzieningen daarentegen zijn volgens de decreetgever maatregelen die worden genomen voor studenten uit specifieke doelgroepen. Studenten die voldoen aan de nationaliteitsvoorwaarden voor studiefinanciering, ingeschreven zijn aan een ambtshalve instelling hoger onderwijs en behoren tot minstens één van volgende doelgroepen, opgesomd in het decreet: minvermogende studenten, allochtone studenten, studenten met een DGOS-beurs, studenten met een functiebeperking, studenten uit het BSO, studenten uit nieuw samengestelde gezinnen en alleenstaande studenten met kinderlast. Voor studenten in noodsituaties kan er een uitzondering worden gemaakt op de voorwaarden.

Deze doelgroep-gerelateerde omschrijving blijkt **in de praktijk niet echt werkbaar**. Dat kwam aan het licht toen de regeringscommissarissen de studentenvoorzieningen van de hogescholen de opdracht gaven om per werkveld bij te houden hoeveel percent van de middelen universeel en hoeveel percent selectief werden ingezet. Sommige stuvo's interpreteerden universeel-selectief vanuit de toegang, anderen dan weer meer vanuit de aard van de voorziening (maatwerk, prijs etc). Ook de beperkingen van de doelgroepenlijst voor de selectieve voorzieningen kwam naar boven. Was psychotherapeutische dienstverlening (faalangstrainingen, uitstelgedragtrainingen, assertiviteitstrainingen etc.) opeens een universele voorziening als ze ook zich richtte naar andere studenten dan deze uit de beperkte lijst? Tenslotte ontstonden discussies over loonkosten en logistiek. Hoeveel procent van de verwarming of van iemands takenpakket wordt selectief ingezet?

Er is dus nood aan een **nieuwe en werkbare definitie van universeel-selectief**. Selectieve voorzieningen moeten alle activiteiten of initiatieven omvatten die gekenmerkt worden door een individuele aanpak of een geïndividualiseerd aanbod gericht op studenten met een specifieke behoefte. Universele voorzieningen spelen in op de universele behoeften van alle studenten en zijn dan ook voor iedereen toegankelijk. Selectieve voorzieningen staan open voor alle studenten die een specifiek studiebelemmerend probleem hebben dat financieel, psychologisch, persoonlijk, sociaal-cultureel, familiaal, een functiebeperking... kan zijn. Selectiviteit mag niet langer gekoppeld zijn aan de strikte lijst van doelgroepen uit het decreet, maar moeten de noden van individuele studenten als uitgangspunt hebben.

VVS pleit voor een **gezonde mix** van universele en selectieve voorzieningen en sluit zich niet zonder meer aan bij het pleidooi voor meer selectiviteit in de studentenvoorzieningen. Beide hebben immers hun voordelen. Selectieve voorzieningen zorgen voor een doelmatige en efficiënte besteding van de schaarse middelen hoewel ze wel een zwaardere werklust vergen. Nadeel is wel dat selectiviteit criteria nodig heeft en er steeds behoeftige studenten zullen

zijn die door de mazen van het net vallen. Een ander nadeel van selectieve voorzieningen is de non-take up van rechten. Vaak is het moeilijker om je weg ernaar en erin te vinden, zeker voor doelgroepen die minder vertrouwd zijn met het hoger onderwijs. Bovendien zijn selectieve voorzieningen vaak stigmatiserend (bijvoorbeeld de betoelaagde studentenhomes die omwille van een beperkt aanbod slechts open staan voor de minst begoeden en zo het imago van armenghetto krijgen). Universele voorzieningen zijn dat niet maar worstelen daarentegen vaker met een Mattheuseffect. Ook studenten die deze strikt genomen niet nodig hebben, kunnen er immers gebruik van maken. Hoewel de studenten met de grootste noden universele voorzieningen vaak ook intensiever gebruiken, zijn deze dus minder gericht en doelmatig dan selectieve diensten. Anderzijds bevorderen ze wel de ontmoeting en de cohesie tussen groepen uit verschillende sociale lagen. Universele voorzieningen zijn doorgaans kostelijker hoewel ze minder administratie vergen. Omdat ze open staan voor iedereen, kunnen ze hierdoor wel schaalvoordelen realiseren.

Waar het evenwicht tussen beide precies ligt, is in belangrijke mate afhankelijk van de beschikbare middelen. Hoe schaarser die zijn, hoe selectiever er zal (moeten) gewerkt worden, en omgekeerd. Op het ogenblik dat voor er het eerst sinds jaren aanzienlijk meer overheidsmiddelen in de sociale sector werden gepompt (dankzij het gelijkgeschakelen van de sociale toelagen voor hogeschoolstudenten), is een pleidooi voor meer selectiviteit in de voorzieningen dan ook erg vreemd. Gezien de voorgaande feiten en in afwachting van nader onderzoek zou het een streefdoel moeten zijn om de voornoemde verhouding te laten evolueren in het voordeel van de universele voorzieningen.

De sociale voorzieningen aan de hogescholen werden net door hun jarenlange onderfinanciering gedwongen tot erg selectief werken. Dat net deze hogeschoolvoorzieningen door de regeringscommissarissen worden geïsoleerd op hun universele karakter is dan ook weinig gepast. Bovendien moet de mix tussen universeel-selectief bekeken worden in het totale plaatje van de overheidsfinanciering voor een sociaal beleid¹. Daarbij wordt het evenwicht selectief-universeel binnen de studentenvoorzieningen in belangrijke mate bepaald door de overheidsvoorzieningen die direct naar de student gaan. De decentrale studentenvoorzieningen moeten immers vanuit hun opdracht complementair zijn ten opzichte van het centraal georganiseerd studiebeurzenstelsel. Vandaag is de overheid hierin zeer sterk selectief: nog geen kwart van de studenten krijgt een beurs en deze dekt verre van alle directe studiekosten. Voor het overige komt de overheid weinig tussen. Meer selectiviteit in studentenvoorzieningen is maar mogelijk wanneer de overheid een aantal van de universele voorzieningen die studentenvoorzieningen vandaag decentraal moeten realiseren, zelf op zich neemt. Omdat de overheid geen studententarieven en -kortingen voorziet voor Buzzy-passen van De Lijn nemen de studentenvoorzieningen deze taak op zich. Idem voor cultuurcheques. Studentenvoorzieningen dus zonder meer in een selectiever keurslijf dwingen zou voor het totale democratiseringsplaatje weinig positief zijn.

Studentenvoorzieningen kunnen zelf best inschatten wat de beste mix is voor universeel/selectief in hun specifieke context (studentenprofiel, regionale karakteristieken etc). Ze mogen universele voorzieningen daarbij zeker niet veronachtzamen. VVS is daarom gekant tegen een sturende overheidsinterventie die studentenvoorzieningen dwingt tot meer selectiviteit (bijvoorbeeld via een vaste verdeelsleutel universeel-selectief). Als de overheid toch binnen studentenvoorzieningen een selectieve aanpak wil bewaken, dan doet ze dit beter via financiële stimuli. Een extra weging voor beursstudenten (en eventueel andere doelgroepen) is een effectievere manier om te zorgen dat studentenvoorzieningen de democratisering van het hoger onderwijs als eerste en belangrijkste opdracht blijven zien.

3.2. WERKVELDEN

VVS vindt dat het nog steeds erg nuttig is om **werkvelden** waarop de studentenvoorzieningen actief zijn op te lijsten in het decreet. We denken wel dat het nodig is deze wat te stroomlijnen en te hergroeperen. Hier en daar kunnen zaken beter op een centraal niveau worden georganiseerd en dient de overheid zelf haar verantwoordelijkheid op te nemen. Deze opsplitsing in werkvelden hoeft daarom nog niet per se te worden doorgetrokken naar het organisatiemodel van de studentenvoorzieningen zelf (bepaalde diensten kunnen op het terrein meerdere werkvelden herbergen bijvoorbeeld).

VVS stelt volgende lijst van werkvelden voor:

- **Huisvesting** dient één werkveld te worden waaronder zowel de selectief aangeboden kamers in eigen beheer vallen, als de huisvestingsadviesdiensten (databanken en bemiddeling bij huurconflicten..) die openstaan voor iedereen.
- **Vervoer** is een betere term dan 'mobiliteit' dat verward kan worden met internationale studentenmobiliteit. Vervoer dient één bestedingsveld te worden in plaats van een adviesdienst naast een dienst voor steunverlening inzake mobiliteit. De vraag stelt zich of dit laatste wel nog de taak is van afzonderlijke studentenvoorzieningen. VVS vreest dat zolang dit werkveld een expliciete taak blijft van studentenvoorzieningen, de overheid haar verantwoordelijkheid niet op zal nemen. In plaats dat lokale studentenvoorzieningen via het derde betalingsstelsel deals moeten sluiten met De Lijn voor kortingen waarbij deze vaak kaderen in opbod tussen instellingen, willen de studenten dat de overheid één openbare vervoerskaart invoert die toegang verschaft tot alle netten en dat voor alle studenten aan alle instellingen hoger onderwijs. Dit moet op centraal niveau worden geregeld en dus niet langer een taak zijn voor studentenvoorzieningen. Decentraal blijft er wel nog een belangrijke taak voor studentenvoorzieningen in onderhandelingen met de openbare vervoersmaatschappijen voor een betere bediening van campussen en in fietsverhuur- en herstelprojecten.

¹ In 2004 gaf de Vlaamse overheid bijvoorbeeld 54 miljoen euro uit aan selectieve studiebeurzen tegenover 30 miljoen voor studentenvoorzieningen. (Sindsdien steeg het laatste bedrag wel dankzij het wegwerken van de financiële discriminatie van hogeschoolstudenten.)

- Sociale diensten: Deze moeten het decentrale vangnet vormen voor de tekortkomingen in het centrale studiefinancieringssysteem. Ondanks verbeteringen blijft een compenserende correctie die veel meer ruimte laat voor maatwerk noodzakelijk. Deze diensten staan in voor hulp bij de aanvraag van een studiebeurs en het uitbetalen van voorschotten hierop, voor bijkomende studiefinanciering, voor studieleningen, voor advies met betrekking tot het zeer ingewikkelde sociale statuut van de student, voor hulp bij de aanvraag van bepaalde leerhulpmiddelen voor studenten met een functiebeperking....
- Psychosociale en therapeutische diensten: Deze winnen aan belang in een hoger onderwijsbestel dat steeds meer de nadruk legt op presteren en studierendement en op geïndividualiseerde trajecten. Het gaat hier om taaltrainingen, cursussen rond keuzevaardigheden, assertiviteits- en andere sociale vaardigheidstrainingen, psychologische begeleiding, trainingen in studieplanning en -methode enzoverder. Het gaat hier dus niet om sterk opleidingsgebonden vormen van studiebegeleiding (zoals monitoraten of oefeningssessies...)
- Jobdiensten: Deze houden zich bezig met arbeidsmarktbemiddeling voor studentenjobs, met advies over het zeer complexe jobstudentenstatuut, met sollicitatietrainingen, hulp bij het aanvragen van werkvergunningen...
- Medische dienstverlening: curatieve en preventieve diensten, gezondheidscampagnes over voeding, pillengebruik in de examens, voorlichtingscampagnes over SOA's ...
- Kinderopvang: VVS vindt het uiterst belangrijk dat dit een eigen werkveld blijft. Een hoger onderwijsbeleid dat zich uitdrukkelijk tot doel stelt het aantal herintreders, zij-instromers en werkstudenten te bevorderen in het hoger onderwijs, moet ook aangepast worden aan dit nieuwe studentenpubliek dat worstelt met de moeilijke combinatie studie, gezin en werk. Het gaat hier om een faciliteit die de elitarisering van levenslang leren kan voorkomen. Dit werkveld zal nog aan belang winnen wanneer in de toekomst ook de HBO-studenten zullen kunnen aankloppen bij studentenvoorzieningen.
- Sport en cultuur: Het gaat hier om het ondersteunen van sport- en cultuurinitiatieven, bij voorkeur van de studenten zelf. In de praktijk gaat het ook vaak om steun en kortingen op cultuur- en sportaanbod. Voor dit tweede aspect stelt zich andermaal de vraag of de studentenvoorzieningen hier moeten opdraaien voor een niet waargemaakte overheidsopdracht. Is het niet beter dat de overheid een cultuurpas invoert voor alle studenten aan alle instellingen? Deze studentencultuurpas moet naar analogie met de lerarenkaart bijna kosteloze toegang verschaffen tot alle openbare cultuurinstellingen en de kortingen op het commerciële aanbod stroomlijnen. VVS denkt dat de overheid haar verantwoordelijkheid moet opnemen in het stimuleren van de passieve cultuurparticipatie van studenten met de prijsdrukkende studentencultuurpas. Zo kunnen studentenvoorzieningen zich volop storten op het verhogen van de actieve cultuurparticipatie van de student. Het ondersteunen en stimuleren van studenteninitiatieven inzake cultuur en sport draagt in belangrijke mate bij tot het versterken van de sociale cohesie in de studentenpopulatie en indirect tot betere academische prestaties. Onlangs keurde het parlement ook het studentensportdecreet goed dat extra middelen schenkt aan de associaties voor het studentensportbeleid. VVS denkt dat dit niet het juiste allocatieniveau is om te komen tot een betere coördinatie. Sport dient een werkveld te blijven van studentenvoorzieningen opdat blijvend in een recreatief, laagdrempelig, toegankelijk en participatief sportbeleid te komen ten aanzien van studenten. Na vijf jaar waarbij sport- en cultuurinitiatieven *bij voorkeur* door studenten dienden te worden getrokken, is volgens VVS de tijd gekomen om deze voorwaarde wat dwingender te formuleren. Op die manier draagt dit werkveld bij tot het versterken van het sociale weefsel en de studentenondernemingszin. VVS pleit voor het ondersteunen van sport – en studenteninitiatieven die mede door studenten zelf worden getrokken.
- Ondersteuning studentenwerking: Dit moet de oude omschrijving vervangen. Het gaat hier om het ondersteunen van allerhande studenteninitiatieven en organisaties die actief zijn op sociaal, cultureel en sportief vlak. Vroeger werd ook de ondersteuning van de studentenraden vaak georganiseerd vanuit de studentenvoorzieningen. Het zijn echter de instellingen dit moeten doen volgens het participatiedecreet. De ondersteuning van de studentenvertegenwoordigers in de sociale sector zelf is wel een specifieke taak voor studentenvoorzieningen. Daarnaast vindt VVS dat de ondersteuning van de studentenwerking zich in toenemende mate moet richten op de bestaande en verhoopde diversiteit in de studentenpopulatie. Zelfverenigingen van allochtone studenten, studenten met een functiebeperking, buitenlandse studenten, enzovoort moeten worden gestimuleerd en gesteund. Peter- en meterschappen moeten worden bevorderd.

VVS pleit ervoor om volgende 'werkvelden' niet (langer) specifiek te benoemen.

- Diensten voor buitenlandse studenten dienen geïntegreerd te worden in de bestaande werkvelden. Buitenlandse studenten zijn in de eerste plaats ook studenten met sociale noden, medische noden, huisvestingsnoden, vervoersproblemen, vragen naar studentenjobs, culturele en sportieve behoeften... Ze moeten dus terecht kunnen in de reguliere diensten van de studentenvoorzieningen. Het internationaliseringsbeleid moet wel een aspect worden van alle werkvelden. Buitenlandse studenten hebben immers soms ook specifieke noden. Arbeidskaarten en taalbarrières noodzaken tot een specifiek beleid vanuit jobdienst, kortere verblijven van uitwisselingsstudenten verdienen extra aandacht in de studentenhuisvestingsdiensten, om hun sociale integratie te bevorderen moet er oog voor bestaan in het ondersteuningsbeleid tav studentenorganisaties...
- Logistieke diensten en infrastructuur: Deze hoeven voor VVS geen apart werkveld meer te vormen. Het gaat hier om het management, de boekhouding, personeelsdienst, eventuele juridische en technische diensten. Deze vormen echter geen specifieke inhoudelijke opdracht *an sich* voor studentenvoorzieningen. Wel gaat het om zaken die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de inhoudelijke taken in de eigenlijke werkvelden.
- Diversiteit: Dit is geen bestaand werkveld maar moet in de toekomst wel uitdrukkelijk veel meer aandacht krijgen. Echter pleit VVS niet voor een afzonderlijk werkveld maar wel voor een diversiteitsreflex in elk regulier

werkveld. Bijvoorbeeld binnen voeding moet er een aanbod komen dat ook kan worden gemaakt door studenten met een andere cultureel-religieuze achtergrond, de studentenhuisvesting moet toegankelijk worden voor studenten met functiebeperkingen en het beleid inzake wooncultuur kan rekening houden met specifieke gevoeligheden. Jobdiensten moeten een non-discriminatiebeleid voeren naar werkgevers, het cultuurbeleid moet rekening houden met culturele minderheden... Op die manier kan er vorm worden gegeven aan een echt inclusief studentenvoorzieningsbeleid.

Om te garanderen dat studentenvoorzieningen ook daadwerkelijk aandacht schenken aan deze horizontale aandachtspunten (internationalisering en diversiteit) binnen alle werkvelden, wil VVS dat in de format voor de beleidsplannen en beheersovereenkomsten ze per werkveld steeds moeten aangeven wat ze hierrond doen.

Deze werkvelden zijn **momenteel facultatief**. Na de rationalisatieoefening in het aantal werkvelden, vraagt VVS zich af of het nog langer kan dat studentenvoorzieningen niet actief zouden zijn op één van deze domeinen. Zijn voeding, sociale en psychotherapeutische dienstverlening, een jobdienst, sport- en cultuur en de ondersteuning van studentenorganisaties niet noodzakelijk in elke studentenvoorziening? Alle studentenvoorziening moeten dus actief zijn in elk werkveld uit deze lijst., zodat elke student, ongeacht waar hij studeert, beroep kan doen op een minimaal aanbod in al deze werkvelden.

Dat wil niet zeggen dat elke studentenvoorziening in elk werkveld zelf een aanbod moet uitbouwen. Samenwerking met andere studentenvoorzieningen in de regio of met andere aanbieders in de buurt (bijvoorbeeld een wijkgezondheidscentrum of de crèche van de stad) is mogelijk en wenselijk. Het is allicht niet nodig dat aan elke campus in Vlaanderen gesubsidieerde studentenkamers worden aangeboden. In sommige regio's woont het gros van de studenten immers nog steeds thuis. Maar een huisvestingsdienst die kan doorverwijzen naar en bemiddelen met het private kameraanbod is allicht wel overal noodzakelijk.

Wijzigingen aan de werkveldenlijst moeten kunnen in de toekomst. De overheid zou hiertoe regelmatig een behoeftestudie moeten ondernemen.

Ten slotte bepaalt het decreet van 2004 dat studentenvoorzieningen zich niet mogen bezig houden met **onderwijsgebonden materies**, tenzij het gaat om selectieve tussenkomsten. De achterliggende reden voor deze beperking was dat studentenvoorzieningen moesten worden beschermd tegen het afwimpelen door hogescholen en universiteiten van alle sociale aspecten van het onderwijsbeleid op de sociale sector. Sociale toelagen dienen niet om de bussen te betalen voor studiereizen. Het bestaan van een sociale sector ontslaat hogescholen en universiteiten niet van een sociaal inschrijvingsbeleid met spreiding van betaling. VVS houdt vast aan dit onderscheid tussen onderwijsgebonden materies en sociale materie voor studentenvoorzieningen. Deze laatste hebben als opdracht sociaal-economische en financiële drempels weg te werken. Het wegwerken van onderwijsinherente drempels daarentegen is een duidelijke taak voor de onderwijsinstellingen zelf. Die kan en mag niet worden afgeschoven op de studentenvoorzieningen. Omdat deze mentaliteit en praktijk nogal hardnekkig is en op enkele plaatsen nog erg dominant, pleit VVS voor het behoud van deze beperking. Het kan niet de bedoeling zijn dat de schaarse sociale toelagen worden ingezet voor onderwijstaken die de instelling zelf moeten uitvoeren. Indien er vanuit de instelling zelf opdrachten én bijhorende middelen worden gedelegeerd aan de stuvo, is dit geen probleem. Om die reden vraagt VVS de uitzondering voor selectieve tussenkomsten te beperken tot 'financiële' selectieve tussenkomsten. Als de instelling zelf bijvoorbeeld geen bijkomende studiebegeleiding inricht, dan kan de studentenvoorziening de financieel behoeftige student financieel tegemoetkomen om deze elders te gaan volgen zonder de studiebegeleiding zelf in te richten.

4. INTERNATIONALISERING

Studentenvoorzieningen zullen zich in de toekomst moeten aanpassen aan de groeiende internationalisering van het hoger onderwijslandschap. Inhoudelijk moet het beleid van studentenvoorzieningen natuurlijk ook rekening houden met deze groeiende groep buitenlandse studenten. Hoger gaven we aan hoe dit volgens VVS kan en moet (zie werkvelden).

Deze veranderende realiteit noopt verder tot een aanpassing van de huidige nationaliteitsvoorwaarden voor financiering en voor de toegang tot studentenvoorzieningen. Universele voorzieningen zijn vandaag toegankelijk voor alle studenten ingeschreven aan een ambtshalve geregistreerde instelling en voor alle uitwisselingsstudenten (zo hebben bijvoorbeeld Erasmusstudenten geen inschrijving in het gastland). Hier gelden geen nationaliteitsbeperkingen, in tegenstelling tot de toegang tot selectieve voorzieningen.

4.1. NAAR COMPLEMENTAIRE NATIONALITEITSVOORWAARDEN

De nationaliteitsvoorwaarden die toegang verschaffen tot selectieve maatregelen en diensten zijn vandaag dezelfde als deze voor studiefinanciering. Sinds 2004 werden de nationaliteitsvoorwaarden voor studiefinanciering (en bijgevolg studentenvoorzieningen) twee maal licht verruimd. Met het wijzigingsdecreet van 2005 werden de nationaliteitsvoorwaarden voor een beurs lichtjes aangepast aan uitspraken van het Europees Hof van Justitie. In 2007 aan de veranderingen in de vreemdelingenwet. Steeds bleven de nationaliteitsvoorwaarden voor de toegang tot selectieve voorzieningen echter dezelfde als deze voor studiefinanciering. Dat wil zeggen dat op dit vlak studentenvoorzieningen niet complementair kunnen werken, ook al zouden ze graag willen. Deze bepaling is een

tegenstrijdigheid in het decreet van 2004 en druist in tegen de algemene filosofie van het decreet. Het is immers niet meer dan logisch dat de legale voorwaarden om een studiebeurs te krijgen strenger zijn dan de criteria die studentenvoorzieningen hanteren.

VVS wil daarom dat de nationaliteitsvoorwaarden voor de toegang tot selectieve voorzieningen worden verruimd. Studentenvoorzieningen moeten selectieve maatregelen kunnen treffen voor alle hulpbehoevende studenten die zijn ingeschreven aan de hogeschool of universiteit. VVS vraagt dat de nationaliteitsvoorwaarden voor selectieve studentenvoorzieningen worden afgestemd op de nationaliteitsvoorwaarden die gelden voor de instellingsfinanciering in plaats van op deze voor een studiebeurs. Dat wil zeggen dat naast buitenlandse studenten die in aanmerking kunnen komen voor een studiebeurs ook alle EU en EER-studenten ongeacht de duur van hun verblijf in België financierbaar worden alsook studenten uit landen waarmee Vlaanderen een cultureel verdrag heeft afgesloten. Het afstemmen van de nationaliteitsvoorwaarden op deze van de financierbaarheid voor hogescholen en universiteiten betekent uiteraard dat deze ook van toepassing zijn voor het bepalen van de financierbaarheid van studenten voor de studentenvoorzieningen (zoals dat vroeger het geval was).

Dat wil niet zeggen dat studenten die niet voldoen aan de criteria voor financierbaarheid niet kunnen worden geholpen door studentenvoorzieningen. VVS wil dat de sociale sector haar discretionaire bevoegdheid² behoudt om op basis van een sociaal onderzoek ook andere behoeftige studenten te helpen. Vandaag is dit enkel mogelijk in de vorm van noodhulp (dit is geen structurele steun). Een grotere vrijheid wordt mogelijk wanneer studentenvoorzieningen net zoals de hogescholen en universiteiten ook een financiële buffer van 2% buitenlandse studenten bovenop de vastgelegde nationaliteitscriteria zullen genieten. Dit kan ook nog op een bijkomende manier mogelijk worden gemaakt: de universiteit of hogeschool kan een deel van de veel hogere inschrijvingsgelden die aan bepaalde categorieën buitenlandse studenten worden gevraagd, doorsluizen naar de sociale sector. In elk geval pleit VVS voor het behoud van de mogelijkheid tot het leveren van noodhulp.

4.2. TOEGANG VOOR BOLOGNASTUDENTEN EN GEREULARISEERDEN

Bij het overnemen van de nationaliteitsvoorwaarden uit de instellingsfinanciering moet dan wel ook het knelpunt worden opgelost van de bijkomende voorwaarde voor geregulariseerden. Deze komen in aanmerking voor financiering voor hogeschool of universiteit en zelfs voor een studiebeurs maar moeten eerst twaalf maanden wettig verblijf aantonen vanaf het moment van hun regularisatie (eerdere periodes van wettig verblijf, bijvoorbeeld in het kader van een asielpprocedure, tellen niet mee). Zogezegd gelden deze twaalf maanden als een termijn om hun integratie te garanderen. Deze studenten zijn nochtans door binnenlandse zaken doorgaans net geregulariseerd omwille van hun duurzame banden met ons land. Als ze ingeschreven geraken aan een hogeschool of universiteit betekent dit bovendien dat ze reeds aan de taalvoorwaarden voldoen. Hen nog een jaar lang in quarantaine plaatsen zonder enige vorm van sociale steun (studietoelage noch selectieve voorzieningen) betekent voor deze studenten (die vaak hun middelbaar al in Vlaanderen school liepen) tijdverlies en zware financiële problemen. De twaalf maanden dienen dus geschrapt te worden, zowel in de regelgeving voor studiefinanciering, als in de regeling voor de financierbaarheid voor hogescholen en universiteiten en bijgevolg ook voor de financierbaarheid voor studentenvoorzieningen, als in de criteria voor toelating tot selectieve voorzieningen.

Ten slotte dienen de nationaliteitsvoorwaarden die toegang verschaffen tot selectieve voorzieningen nog op een andere manier te worden verruimd. Inzake internationalisering van het hoger onderwijs zijn immers niet de EU of de EER van belang maar wel de Europese Hoger Onderwijsruimte (EHOR). Deze omvat 46 Bolognalanden en is veel ruimer dan de landen waartoe de juridisch bindende Europese non-discriminatiebepalingen zich beperken. Op de Berlijnconferentie (2003) werd afgesproken dat studiefinanciering meeneembaar moest worden vanuit het land van herkomst naar het gastland om internationale mobiliteit voor iedereen toegankelijk te maken. Sinds de ministeriële conferentie in Bergen (2007) is ook de sociale dimensie een officiële actielijn van het Bolognaproces. Studentenvoorzieningen moeten zich daarom inschakelen in het streven naar een sociale internationale mobiliteit. De meeneembaarheid van beurzen moet worden geflankeerd door de toegankelijkheid van studentenvoorziening de beurzen zijn immers lang niet altijd aangepast aan de levenskost van het gastland. Ook behoeftige EHOR-studenten moeten daarom toegang kunnen krijgen tot selectieve studentenvoorzieningen. De niet-discriminatie van EU-studenten inzake studentenvoorzieningen dient zich uit te breiden naar de ganse EHOR, wil de Europese hoger onderwijsruimte ook sociaal rechtvaardig worden. Dit wil uiteraard niet zeggen dat elke buitenlandse student recht heeft op selectieve voorzieningen. Hij of zij moet natuurlijk ook nog aan de bijkomende criteria (zoals minvermogenheid) voldoen. Studentenvoorzieningen moeten in het opstellen van criteria voor selectieve voorzieningen rekening houden met de internationale context.

Ook hier geldt de regel dat het uitbreiden van de nationaliteitscriteria voor de toegang tot studentenvoorzieningen moet samengaan met de uitbreiding van de voorwaarden voor financierbaarheid van studentenvoorzieningen.

² Discretionair betekent dat de studentenvoorzieningen hier, los van de decretale regels, zelf kan beslissen.

5. POSITIONERING EN ORGANISATIEMODEL

5.1. HUIDIGE SITUATIE EN OORZAKEN

Nu de onmiddellijke financiële discriminatie tussen hogeschoolstudentenvoorzieningen en universitaire voorzieningen is weggewerkt, blijft een laatste grote punt van verschil de bestuursvorm. De universitaire studentenvoorzieningen maken integraal deel uit van de universiteit terwijl de hogeschoolvoorzieningen een eigen rechtspersoon kregen, een vzw zijn verbonden aan de hogeschool. Dat verschil is historisch te verklaren. De universitaire voorzieningen ontstonden in de jaren vijftig als studentencoöperatieven en -initiatieven, soms gesteund door academici. Wegens groot succes - de eerste democratiseringsgolf - groeide de nood aan meer middelen en professionalisering. In tegenstelling tot andere Europese landen, waar de overheid ofwel zelf haar verantwoordelijkheid opnam ofwel de studenteninitiatieven financieel ging ondersteunen, volgde België het spoor van integratie in de universiteiten zelf. In ruil voor meer middelen werden de studentenvoorzieningen onder de universiteiten ondergebracht. Dat was redelijk uniek in Europa: elders koos men voor een sterke autonome sociale sector. Toen begin jaren 90 de studentenvoorzieningen aan de hogescholen eindelijk kregen waar ze recht op hadden, namelijk geld in de vorm van sociale toelagen, koos de overheid ondanks aandringen van de hogescholen, uitdrukkelijk niet voor het universitaire organisatie-model. De vrees was immers groot dat de overheidssteun bij een geïntegreerde werking niet steeds voor sociale doeleinden zou worden gebruikt. Bovendien ging men ervan uit dat aparte rechtspersonen met paritaire samenstelling netoverschrijdende regionale samenwerking zou bespoedigen.

5.2. VVS-ARGUMENTEN TEGEN INLIJVING

Sindsdien is de discussie nooit ver van weg geweest. De universiteiten verdedigen uiteraard hun model. Ook de hogeschoolbesturen lonken naar de studentenvoorzieningen als naar een begeerlijke bruid. Het optrekken van de sociale toelagen heeft de prijs van de bruidschat nog opgedreven. Vandaag woekert de discussie opnieuw in volle hevigheid. Wordt ze ingegeven door een plotse interesse in sociaal beleid? Of spelen andere motieven? VVS was in het verleden sterk gekant tegen een inlijving van de sociale sector. We kijken of onze argumenten nog steeds opgaan.

Inhoudelijk-filosofisch: Democratisering van het hoger onderwijs houdt in dat elk met capaciteiten begiftigd individu zonder hinder van financiële, socio-culturele, materiële en/of andere drempels het hoger onderwijs van zijn keuze moet kunnen volgen aan een instelling naar keuze. Vrijheid van onderwijs betekent voor ons dat een minder gegoede student niet mag worden afgestraft voor een studiekeuze voor deze of gene richting aan deze of gene instelling. Toch blijven er in de praktijk grote verschillen bestaan tussen het aanbod van studentenvoorzieningen. Voor studenten is het moeilijk te vatten, laat staan te rechtvaardigen, dat je aan de ene hoger onderwijsinstelling aan een zachter prijsje mag gaan eten of zwemmen dan wanneer je studeert bij de concurrerende hoger onderwijsinstelling in dezelfde stad. Of dat je na een heroriëntering naar een hogeschoolrichting twee straten verder plots uit je betoelaagde kamer wordt gezet, terwijl je net ook al een kleinere studiebeurs geniet. De verschillen zijn misschien historisch te verklaren, maar daarom nog niet goed te keuren. Nochtans worden ze verder in de hand gewerkt door het sterk instellingsgebonden organisatie-model. Het recht op voeding, huisvesting, sociale dienstverlening en psychosociale begeleiding heeft evenwel weinig van doen met het pedagogische project van de instelling. Sociale studentenrechten moeten worden verzekerd los van de levensbeschouwelijke overtuiging of het pedagogisch project. Voor VVS is een verschil in aanbod slechts te verantwoorden als de individuele situatie van de student of de karakteristieken van de regio dat vereisen. De wetten van de vrijheid van onderwijs en de daaruit voortvloeiende organisatiestructuur zijn dus niet van toepassing op de sociale sector. Het is net haar taak om te vermijden dat de vrijheid van onderwijs aanleiding geeft tot onaanvaardbare verschillen in sociale rechten. Een instellingsgebonden organisatie-model is veel minder voor de hand liggend om de gelijkberechtiging van de studenten te bewaken. Inhoudelijk filosofische argumenten voor een sterk instellingsgebonden organisatie van de sociale sector, laat staan een inlijving, zijn er dus niet echt.

Studenteninspraak bedreigd: Met de inlijving van de sociale voorzieningen bij de universiteiten, werd het zelfbestuur afgezwakt tot medebeheer. Numeriek staan de studenten in de universitaire sociale raden minder sterk dan de vijftig procent die voor de hogeschoolstudenten is voorzien in de algemene vergaderingen en raden van bestuur van de vzw's. Hoe groter het aantal studenten in deze raad, hoe kleiner het soortelijk gewicht ervan binnen de instelling, zo blijkt. Binnen het organigram van de universiteit heeft de raad voor studentenvoorzieningen doorgaans slechts een adviserende rol, zeker op essentiële punten als de begroting, investeringen en aanwerving of ontslag van sleutelposities in de studentenvoorzieningen. Standpunten van de sociale raad kunnen op een hoger niveau, door de raad van bestuur of het dagelijks bestuur, steeds veranderd en herroepen worden. De annexatie van de sociale sector door de hogescholen betekent dat de invloed van studenten op het sociaal beleid sterk zal afnemen. Koos de hogeschool voor medebestuur, dan is het aandeel studenten in de raad van bestuur meestal beperkt tot tien procent. Opteerde ze voor medezeggenschap, dan zijn er zelfs geen stemgerechtigde leden in de raad van bestuur om de adviezen van de sociale sector te bewaken. In dat geval is de instelling enkel verplicht tot ingewikkelde en tijdrovende beraadslagingsprocedures waarbij het advies van de studentenraad helemaal niet gevolgd hoeft te worden. Dat heel wat van de hogescholen die ijveren voor inlijving, bovendien blijven zweren bij het medezeggenschapsmodel, belooft weinig goeds. Aan heel wat hogescholen zal het mee besturen van de sociale sector, verwateren tot louter mee praten (in plaats van beslissen). Kortom, inlijving bij de hogescholen betekent dat de studentenparticipatie stevig wordt beknot.

Van democratisering naar democrutering: Dat de sociale raden niet langer eindbeslissingen mogen treffen over de besteding van de sociale toelagen, is niet alleen voor de studenten een stap achteruit. Jarenlang werd er geïnvesteerd in de professionalisering van de sociale sector. De democratiseringsuitdagingen en werkvelden van de studentenvoorzieningen vereisen immers een specifieke expertise. Het annexeren van de sociale voorzieningen laat veel minder ruimte om de eigen democratiseringslogica van studentenvoorzieningen ten volle tot haar recht te laten komen. Het laatste woord over het sociaal beleid verschuift zo naar beslissingsorganen die worden bevolkt door mensen met een beperkte kennis van democratiseringsnoden en recepten. Die zijn sneller geneigd om studentenhuysvesting aan te bieden aan marktconforme prijzen, om studentenkamers in te richten in prestigieuze oude maar in onderhoud erg kostelijke panden, om hogere maaltijdprijzen aan te rekenen aan studenten uit andere associaties of instellingen, om de studievoortgangsvoorwaarden voor selectieve voorzieningen te verstrengen... Door de instellingsgebondenheid wordt de knowhow van de dienstverleners weleens over het hoofd gezien. Of erger, soms zelfs miskend omdat bij aanwervingen en promoties niet de expertise en betrokkenheid bij de democratiseringsdoelstellingen, maar wel de instellingsgetrouwheid de doorslag geven. Het gevaar is groot dat de inlijving niet de democratisering dient maar wel de *democrutering*. De inlijving van de sociale sector betekent de inschakeling ervan in de slag om de studentenaantallen. Populistische marketingmaatregelen, die een klein maar weinig wezenlijk voordeel opleveren voor een zo groot mogelijke groep, dreigen de bovenhand te halen op selectieve voorzieningen die vooral de sociaal zwaksten moeten ondersteunen. De middelen dreigen minder effectief en doelmatig te worden ingezet. De meerwaarde van deze inlijvingsoperatie voor de onderwijsdemocratisering is met andere woorden ver zoek.

Transparantie en efficiëntie: Studentenvoorzieningen moeten voldoende autonomie krijgen om in alle vrijheid zo snel en efficiënt mogelijk in te spelen op het steeds veranderende studentenprofiel, op de evolutie in behoeften en noden en op de nieuwe maatschappelijke kansgroepen. De getrapte beslissingsstructuur in een ingelijfd organisatie-model is echter een stuk minder democratisch, veel logger en bureaucratischer. Wie hoopt op die manier de planlast te verminderen is er alvast aan voor de moeite. Door een inbedding in de hogeschool zal de sociale sector sterk aan transparantie inboeten tussen onderwijs- en sociale middelen. Het opheffen van de aparte rechtspersoon en bijkomende controlemechanismen van de vzw-wetgeving maken het moeilijker om misbruik of dubieus gebruik van belastingsgelden te vermijden en te bestrijden. Voorstanders van inlijving wijzen erop dat hogescholen gemakkelijker geneigd zullen zijn om hun sociale sector financiële extra's toe te stoppen of een deel van de inschrijvingsgelden. In principe kunnen hogescholen vandaag ook al middelen doorstorten. Hier en daar gebeurt dit al. Omwille van de onderfinanciering van de hogescholen is het niet algemeen verspreid. In feite pleiten hogescholen vandaag al voor het optrekken van de inschrijvingsgelden om hun financiële noden te ledigen. Hopen op de financiële gulheid van de hogescholen getuigt dus van een gebrek aan realiteitszin. De schaarse overheidsmiddelen voor studentenvoorzieningen dreigen niet alleen minder efficiënt en minder effectief te worden aangewend, maar ook ten prooi te vallen aan de financiële honger van de hogescholen. Zelfs zonder annexatie moesten de regeringscommissarissen in het verleden meermaals ingrijpen bij flagrant misbruik van sociale toelagen voor onderwijsdoeleinden. Ook recent durfden sommige instellingshoofden verzuchten dat het gelijkschakelen van de sociale betoelaging voor studentenvoorzieningen ten koste is gegaan van de verhoopte stijging van de basisfinanciering van de hogescholen. Studentenvoorzieningen mogen niet de pasmunt worden voor het uitblijven van de herfinanciering van de hogescholen. Het groeipad inzake sociale toelagen is bestemd voor het sociale beleid van de studentenvoorzieningen en niet voor de sociale accenten in het instellingsbeleid. VVS vindt het merkwaardig dat op een moment dat er eindelijk schot lijkt te komen in het optrekken van de sociale toelagen voor de hogeschoolstudenten, de invoering wordt overwogen van een systeem dat duidelijk minder transparant is en dus minder garanties biedt op de correcte besteding van belastingsgelden.

Regionale samenwerking bedreigd: Niet de inlijving bij de hogeschool, maar wel de evidente samenwerking met andere studentenvoorzieningen binnen de regio kan dus de meeste schaalvoordelen realiseren. Huisvestingsproblemen of mobiliteitsoplossingen treffen doorgaans alle studenten binnen een regio en beperken zich niet tot één instelling. De annexatie van de vzw's dreigt nochtans de noodzakelijke regionale samenwerking nog verder te bemoeilijken. De instellingslogica zal het gemakkelijker halen van de regionale logica die nochtans heel wat dubbelwerk en geldverspilling kan tegengaan. Eerder al betekende de associatievorming, die de spontaan gegroeide regionale samenwerking tussen studentenvoorzieningen doorkruiste, een stap achteruit voor de spontaan gegroeide regionale samenwerking. Bepaalde rectoren waren zo verbolgen over de associatiekeuze van bepaalde hogescholen in hun buurt, dat ze zwoeren de studentenvoorzieningen daarvoor te laten boeten. Op heel wat plaatsen is de eerdere regionale dynamiek verworden tot verrekeningen en afrekeningen, gedreven vanuit puur instellingsbelang. De studentenvoorzieningen en studenten, die helemaal niets te maken hebben met die associatiekeuze, zijn daarvan het onschuldige slachtoffer. Van samenwerking met de studentenvoorzieningen die gelinkt zijn aan een andere associatie is er vaak helemaal geen sprake meer. Een annexatie van studentenvoorzieningen dreigt de nochtans erg rationele regionale samenwerking nog meer te bemoeilijken.

Annexeren is niet toekomstgericht: Het Bologna-proces heeft in Vlaanderen immers geleid tot een ééngemaakte hoger onderwijsruimte, tenminste in de geesten van de studenten. Tussen bachelor en master, master en manama wisselen studenten steeds vaker van instelling. Heroriënteren wordt gestimuleerd na en zelfs tijdens het eerste academiejaar. Binnenkort is dat niet alleen mogelijk naar studierichtingen binnen het hoger onderwijs, maar ook naar het hoger beroepsonderwijs dat zal worden ingericht door hogescholen, maar ook door centra voor volwassenenonderwijs en door het secundair onderwijs. Dat deze heroriënteringen gepaard gaan met grote verschillen inzake sociale rechten, zal door de studenten terecht worden aanzien als een onrechtvaardige discriminatie. De rationaliseringsoperaties in het hoger onderwijs zullen leiden tot een toegenomen studentenmobiliteit. Bidiplomerig, multidiplomerig en gezamenlijke opleidingen maken het steeds moeilijker om een student toe te schrijven aan deze of gene instelling. Sociale noden doen zich voor op de plaats waar studenten het gros van hun tijd verblijven. Dat is niet noodzakelijk de instelling waar de

hoofdschrijving staat. De universiteiten plannen een grote overname van de academiserende twee cycli-opleidingen die vandaag nog worden aangeboden aan de hogescholen. Bij deze gigantische fusieoperatie zal de onderwijsbevoegdheid van de over te hevelen opleidingen vastgeklonken blijven aan het oorspronkelijke territorium. Bepaalde universiteiten zullen dus overal te lande filialen krijgen die onder één dak huizen of op dezelfde campus als de hogescholen waaruit ze voortkwamen.

De rationaliseringsoperaties in het opleidingsaanbod dreigen de inefficiënties in de organisatie van studentenvoorzieningen, de versnippering en verspilling van middelen en de gebrekkige democratie en inspraak van alle betrokkenen nog meer te bespoedigen. Wat zijn de studenten van Sint-Lucas in Gent gebaat bij een inlijving van hun sociale voorzieningen bij de nieuwe op te richten Hogeschool voor Kunsten en Architectuur die zich uitstrekt van Gent over Brussel en Leuven tot Genk? Die constructie betekent een studenteninspraak die weinig om het lijf heeft, een versnippering van de schaarse sociale middelen en hoge prijzen in de lokale restaurants die worden beheerd door de andere studentenvoorzieningen in de regio. Wat zijn de voordelen van de inlijving van de sociale voorzieningen voor de studenten industrieel ingenieur aan de KHLim wanneer deze straks worden uitgebaat door de KULeuven die voor het sociale aanbod toch opnieuw een akkoord zal moeten afsluiten met de studentenvoorzieningen van wat er rest van de hogeschool? We kunnen ons ook moeilijk voorstellen dat de belastingbetaler is opgezet met deze ingewikkelde, weinig efficiënte en extreem versnipperde oplossing die door haar gebrek aan transparantie de deur opent voor veel creatief gebruik en misbruik net nu de sociale toelagen voor hogeschoolstudenten is opgetrokken.... Al die evoluties tonen aan dat het achterhaald is om de sociale rechten van een student te organiseren vanuit een strikt instellingsgebonden model. Annexatie is een concept uit vorige eeuwen dat niet meer is afgestemd op de realiteit in het hoger onderwijslandschap, laat staan op de toekomst!

5.3.DE DERDE WEG

Inlijving van de studentenvoorzieningen door de hogescholen biedt geen enkele meerwaarde voor de sociale sector maar houdt in tegendeel heel wat gevaren in. De sociale toelagen dreigen minder doelmatig te worden ingezet, populistische maatregelen zullen het vaker halen van democratiserende, er zal aan efficiëntie worden ingeboet in de besluitvorming en in de besteding van de middelen, de studenteninspraak dreigt er drastisch op achteruit te gaan, het misbruik en oneigenlijk gebruik van sociale toelagen zal toenemen, de regionale samenwerking zal nog stroever verlopen of zelfs helemaal worden afgebouwd. De inlijvingsvraag vanuit de hogescholen blijkt bovendien niet sociaal geïnspireerd maar wel ingegeven door geldzorgen. Annexeren is niet meer van deze tijd. Het is geen duurzame oplossing voor een toekomstgericht sociaal beleid.

VVS vindt de keuze tussen het universitaire organisatiemodel en dat van de hogeschoolvoorzieningen achterhaald. Gaan we voor de studenten van het nieuwe HBO-niveau in de toekomst sociale voorzieningen inrichten aan of binnen de CVO's? Of geven we deze cursisten uit de in regionale consortia georganiseerde CVO's toegang tot het bestaande aanbod aan studentenvoorzieningen dat meer moet worden georganiseerd vanuit de gezamenlijke regionale noden? Wat is nog de meerwaarde van een strikt instellingsgebonden model voor studentenvoorzieningen wanneer dat betekent dat in de toekomst het sociaal beleid voor talloze campussen van vele instellingen centraal vanuit één universiteit moet worden aangestuurd? VVS kiest resoluut voor de derde weg van een sterker uitgebouwde regionale samenwerking. Voor VVS is het duidelijk dat de toekomst van studentenvoorzieningen niet moet worden gezocht in meer instellingsgebondenheid, maar wel in meer regionale samenwerking. In plaats van een annexatie is er nood aan een groter autonomie om de sociale en regionale logica tot haar recht te laten komen.

VVS is dus geen vragende partij voor een veralgemening van het universitaire model, maar wel voor de noodzakelijke versterking van de regionale samenwerking. Onder deze bovenlokale regionale structuur kunnen de aparte organisatievormen van studentenvoorzieningen perfect naast elkaar blijven bestaan. Wel valt het aan te bevelen om zoveel mogelijk de voordelen van het eerste model ook uit te breiden naar het tweede en omgekeerd.

Voor een uitbreiding van de voordelen van het hogeschoolmodel naar de universitaire studentenvoorzieningen verwijzen we naar punt 8.2. VVS vraagt verder ook om de voordelen van het universitaire model mogelijk te maken voor de studentenvoorzieningen aan de hogescholen.

In het debat over de verschillende modellen valt regelmatig het argument dat de universiteiten vaak een aanzienlijk deel van het inschrijvingsgeld doorstorten naar hun studentenvoorzieningen of uit de algemene middelen opleggen om investeringen mogelijk te maken. VVS denkt dat dit ook aan bepaalde hogescholen vaak het geval is. VVS vraagt om decretaal te verankeren dat een deel van het inschrijvingsgeld bestemd wordt voor studentenvoorzieningen. Dit om te vermijden dat deze universitaire good practice in de toekomst zou verdwijnen en om te zorgen dat ze ook voor de studentenvoorzieningen aan de hogescholen ingang vindt. Uiteraard is dit geen pleidooi voor hogere inschrijvingsgelden en moet er een compensatie komen in de werkmiddelen voor de hogescholen. Om overheadkosten te mijden of te drukken die hogescholen kunnen aanrekenen voor het gebruik van gebouwen en lokalen, kunnen er uitzonderingen worden gemaakt voor de sociale sector in het decreet op de maatschappelijke dienstverlening. Om het personeel van de hogeschoolstuvos ook tot een vergelijkbaar statuut te brengen als hun universitaire of hogeschoolcollega's kan een eigen cao voor de sector van studentenvoorzieningen worden overwogen waarbij de overheid ook inspanningen levert, bijvoorbeeld voor het mogelijk maken van een groepsverzekering etc.

6. WAAROM REGIONALE SAMENWERKING

Volgens VVS dient elke student gelijke rechten te hebben en dezelfde voordelen te genieten bij zijn of haar studie, ongeacht de instelling waarmee de student verbonden is. Momenteel zijn er echter te veel – vaak discriminerende en willekeurige - verschillen in het sociaal beleid van instellingen. Deze verschillen zijn voor VVS enkel aanvaardbaar indien ze voortkomen uit de specifieke behoeften van individuele studenten of uit de specifieke aard van een regio. Een stadsgewest met dure huisvesting en veel alloctonen in de onmiddellijke nabijheid vergt met andere woorden een andere aanpak dan een landelijk gebied met enkel pendelstudenten. Om tot een democratiserend en efficiënt beleid te kunnen komen op het vlak van studentenvoorzieningen, onderscheiden wij een aantal niveaus: het lokale (de campus), het regionale, het Vlaamse niveau en het internationale. Gelijke kansen mogen dus niet stoppen aan de grenzen van een instelling maar dienen op alle niveaus – naar best vermogen – te worden verzekerd.

Concreet betekent dit dat VVS zich aansluit bij het subsidiariteitsprincipe: beleid dient georganiseerd te worden op het laagste en tegelijkertijd meest efficiënte niveau. Op dat niveau moeten onafhankelijke organen komen, die ten dienste staan van de student en diens behoeften. Dit ten einde de drempels van het hoger onderwijs te kunnen verlagen en met recht en rede gewag te kunnen maken van een democratisch onderwijs.

Qua werking situeert dit optimale niveau zich op de campus, vooral dan als we het hebben over dienstverlening. Hier kunnen uitzonderingen op gemaakt worden, denken we maar aan de inplanting van restaurants, huisvesting en gespecialiseerde dienstverlening, waarbij misschien een hoger niveau vereist is. Het zwaartepunt van de werking bevindt zich in de zones van studentenaanwezigheid (waar zij of hij studeert en/of woont).

Op het gebied van organisatie en bestuur zullen er zich enkele dingen op internationaal en Vlaams niveau voltrekken. We hebben het dan over coördinatie van beleid, over internationale mobiliteit, en dergelijke.

Het eigenlijke bestuur moet echter op het niveau van de regio gebeuren, daar dit ook het gebied is waar de noden zich aandienen. Zo merken we op dat er geen huisvestingsprobleem is voor één instelling, maar wel voor Brussel, Antwerpen, Leuven.

Het zwaartepunt qua werking ligt dus op de campus, het bestuurlijke zwaartepunt op het niveau voor de regio. Er zijn eigenlijk vijf regionale zwaartepunten (Gent, Brussel, Leuven, Antwerpen en Hasselt-Diepenbeek) en één zeer versnipperde in West-Vlaanderen. Eventueel kunnen ook Mechelen en de Kempen hier als aparte regio worden toegevoegd.

7. SAMENWERKINGSVORMEN EN STIMULANSEN

Het pleidooi van VVS voor meer regionale samenwerking betekent ook dat VVS sterk gekant is tegen de associatiepiste om samenwerkingsvormen te stimuleren. Studentenvoorzieningen behoren in juridisch opzicht niet tot het bevoegdheidspakket van associaties zoals vastgelegd in het structuurdecreet. Dat associaties geen bevoegdheden hebben over studentenvoorzieningen is ook maar logisch aangezien ze vooral tot stand zijn gekomen omwille van het concrete probleem van de academisering van de twee cycli-opleidingen aan de hogescholen. Als de onderhandelingen over de toegang tot studentenvoorzieningen tussen de associaties moeten worden gevoerd, betekent dit dat er mensen beslissingen nemen zonder al te veel voeling te hebben met de sociale sector. De kennis van de sociale sector is op associatieniveau zo goed als onbestaande en het soortelijk gewicht van studentenvoorzieningen is binnen associaties zo mogelijk nog kleiner dan in de instelling. De stuvo's voor hogeschoolstudenten worden met hun aparte rechtsinstantie zelfs helemaal niet vertegenwoordigd door de associatie. Het lijkt bovendien bijzonder inefficiënt en zelfs onrechtvaardig om de onderhandelingen over de financiële verrekeringen inzake het samengebruik van infrastructuur en het samen aanbieden van diensten, te laten voeren door instanties die uiteindelijk niet moeten instaan voor de betaling ervan. Voor VVS biedt een regeling via de associaties dan ook onvoldoende garanties op de effectieve en efficiënte besteding van overheidsmiddelen ten dienste van de onderwijsdemocratisering. Tenslotte is de associatiepiste ook weinig vruchtbaar om de verdere samenwerking tussen studentenvoorzieningen te optimaliseren en te stimuleren. Door hun geografische constellatie en de grote onderlinge afstanden en verschillen kan er immers maar een zeer beperkt deel door de associaties worden georganiseerd. In de praktijk zou een samenwerking tussen studentenvoorzieningen op associatieniveau vooral gaan om kleinere dingen zoals de boekhouding of de ict-ondersteuning. De beleidsdomeinen en werkvelden waarvoor samenwerking werkelijk interessant is, namelijk die waar schaalvoordelen ten volle benut kunnen worden, zullen in de associatiesamenwerking helemaal niet aan bod komen. Zolang de associaties niet regionaal zijn georganiseerd, is samenwerking in associatieverband voor de studentenvoorzieningen geen goede piste. Om de regionale samenwerking te versterken en te beschermen tegen de uitholling door de associatiedynamieken, moeten volgende maatregelen worden getroffen. Het gaat om structurele en financiële stimulansen voor meer regionale samenwerking:

- **Regionale overlegcomités:** Vandaag is er al veel spontane regionale samenwerking. Echter worden de studentenvertegenwoordigers hier vaak niet in betrokken, blijft het vaak beperkt tot financiële afspraken tussen twee stuvo's, blijft het overleg vaak zeer ad hoc en dreigt de associatie met eigen werkgroepen en afspraken de regionale dynamiek te ondermijnen. Om het bestaande regionale overleg te valoriseren en verder te stimuleren is het aangewezen dat de dialoog een meer structureel karakter krijgt. Zo blijft de samenwerking niet beperkt tot

bilaterale akkoorden tussen twee stuvo's. Vanuit de bestuursorganen van alle studentenvoorzieningen uit de regio worden instellingsvertegenwoordigers en studentenvetegenwoordigers afgevaardigd. Er moet daarnaast ook plaats zijn voor deskundigen uit het personeel, of het maatschappelijke middenveld, of de regionale overheid die als katalysator, stimulator en waarom ook niet als sponsor kan optreden. Deze regionale comités moeten overleggen over universele voorzieningen en eventueel ook selectieve voorzieningen die ze samen willen aanbieden, kunnen ook raamovereenkomsten afsluiten of adviseren en een gezamenlijk beleidsplan opstellen. VVS vraagt daarom dat het hoofdstuk III van titel III over de Regionale Overlegcomités van het decreet van 30 april 2004, onverwijld en onverkort wordt uitgevoerd.

- Maximaal één raamovereenkomst per werkveld: Dit om te vermijden dat een studentenvoorziening voor een bepaalde dienst verschillende overeenkomsten met elke een eigen prijs gaat afsluiten met de verschillende andere hoger onderwijsspelers in het veld. Om die manier zorg je dat er steeds multilateraal moet worden overlegd en alle stuvo's betrokken worden in het akkoord (en niet bijvoorbeeld slechts die van de associatie).
- Toegang tot universele voorzieningen ongeacht van welke hoger onderwijsinstelling je komt: Voorzieningen die universeel worden genoemd zijn die naam niet waardig wanneer ze enkel zouden openstaan voor studenten uit de eigen instelling. Studenten zijn immers meer en meer mobiel, zei het in het kader van gezamenlijk opleidingen, van stages, thesisonderzoek etc.
- Verplichte bespreking van raam- en beheersovereenkomsten binnen het regionaal overleg: Opdat de regionale samenwerking ook daadwerkelijk een samenwerking wordt tussen verschillende partners op voet van gelijkheid, is het aangewezen dat de onderhandelingen over de raamovereenkomsten niet langer bilateraal worden gevoerd maar wel een multilateraal proces worden. Dit is voordelig omwille van verschillende redenen: ten eerste verhoogt dit de kans dat er voor uitgewisselde diensten een eerlijke prijs betaald wordt; ten tweede verhogen de beheersovereenkomsten die de studentenvoorzieningen afsluiten met de overheid transparantie van beleid en bevorderen ze het wederzijds vertrouwen; ten derde brengt samenwerking efficiënter werken tot stand. VVS vraagt dat de overheid een bonus voorziet voor de studentenvoorzieningen die in hun regio erin slagen tot één gezamenlijke beheersovereenkomst en gedeeld beleidsplan te komen. Dat betekent bovendien heel wat minder administratieve planlast.
- Een verplichte regionale rechtspersoonlijkheid: Om aanwervingen, schenkingen en het in patrimonium krijgen te faciliteren is het aangewezen dat de regionale overlegcomités op termijn een eigen rechtspersoonlijkheid (vzw-statuut) aannemen. Deze moet de *samen-aankoop* van panden en andere gemeenschappelijke financiële avonturen vergemakkelijken.
- Decretaal noodzakelijke aanpassingen: Het nog steeds van kracht zijnde hogeschooldecreet bepaalt dat elke hogeschool een vzw studentenvoorzieningen moet oprichten (Art. 208). Momenteel is het hoger onderwijslandschap echter aan een grondige hertekening onderhevig. Er zijn hogescholen die in de toekomst zullen opgesplitst worden om vervolgens nieuwe fusies aan te gaan met andere hogescholen of vestigingsplaatsen. Er wordt openlijk gesproken over de overheveling na afloop van het academiseringsproces van de twee cycli-opleidingen van hogescholen naar universiteiten. Fusies, defusies, inkantelingen en integratieoperaties zijn bezig of staan op stapel. Wanneer de huidige regelgeving niet wordt aangepast, worden studentenvoorzieningen gedwongen om deze beweging te volgen. Dat kan soms gunstig zijn, in het geval het gaat om een regionale fusie. Maar in bepaalde gevallen zal het evenzeer de bestaande regionale samenwerking en logica doorkruisen. Daarom vraagt VVS dat de één op één relatie niet steeds verplicht blijft. In het geval een bepaalde vestiging of hogeschool inkantelt in een andere instelling of hogeschool veel verder weg, moet de oorspronkelijke stuvo verantwoordelijk blijven en is een opsplitsing of overheveling weinig zinvol. Ze moet de oorspronkelijke actieradius kunnen behouden of het sociale beleid en beheer overlaten aan het regionale overlegcomité dat de continuïteit in het sociale aanbod verder garandeert
- Regionale betoelaging : Wanneer de schaalcorrecties via de basisfinanciering van de universitaire instellingen wegvallen, dienen deze op het niveau van de regio worden gecompenseerd. Er zijn echter regio's met meer en met minder studenten alsook regio's met een grote spreiding dan wel een grote concentratie van studenten. Deze regionale schaalnadelen moeten worden gecompenseerd en dit financiële surplus moet uiteraard uitgekeerd worden aan het regionale niveau zelf.
- Financiële verantwoordelijkheid regionaal overleg : Tegen de achtergrond van de associaties, is het aangewezen om de studentenvoorzieningen te beschermen tegen de afkalving van de bestaande regionale samenwerking. Een minimale vereiste is dan ook het behoud van die voorzieningen die tot nu toe al regionaal werden aangeboden. Om het voortbestaan van de huidige regionale werking naar de toekomst toe te verzekeren, is het aangewezen om aan het regionaal overleg ook de financiële verantwoordelijkheid te geven over die middelen die vandaag toch al regionaal worden aangewend. Opdat het regionale overlegorgaan geen lege doos wordt, moet een substantieel deel van de sociale toelagen, bijvoorbeeld een procentueel minimum van 20%, besteed worden in regionale samenwerking.
- Investeringskredieten als regionale bonus: VVS vraagt de herinvoering van goedkope overheidsleningen voor de zo noodzakelijke uitbreiding van het gesubsidieerde kamerbestand. Hoe groter dit wordt, hoe groter de invloed ervan op de private markt. De investeringskredieten moeten in de eerste plaats worden ingezet waar de noden het hoogst zijn. Regionale samenwerking moet hier ook een belangrijke voorwaarde worden.
- Financiering voor HBO-studenten: Indien er financiering komt voor studenten uit dit nieuw op te richten onderwijsniveau, dient deze te worden uitgekeerd aan het regionale overlegcomité dat het meest geschikt is om het aanbod voor deze nieuwe groep studenten te organiseren en te coördineren.

8. AANSTURING EN AUTONOMIE

8.1. RELATIE TOT DE OVERHEID

VVS pleit voor een sterke autonome sociale sector die zelf het sociaal beleid moet kunnen uitstippelen binnen het decretale kader dat de overheid heeft uitgetekend. Het opzet van het decreet van 2004 was en is nog steeds dat de gedecentraliseerde studentenvoorzieningen een aanvulling zijn op het centrale studiefinancieringsstelsel van de overheid. Tegenover de centraal ingerichte overheidsvoorzieningen waarvan de criteria decretaal zijn vastgelegd, staat het discretionaire karakter van de decentraal georganiseerde studentenvoorzieningen. De overheid dient dus niet vast te leggen wat het aandeel van selectieve voorzieningen moet zijn, welke criteria gelden voor bepaalde selectieve voorzieningen, welke studenten al dan niet geholpen moeten worden en op welke manier. De overheid moet studentenvoorzieningen de nodige vrijheid laten om een complementair beleid te voeren en sociaal vangnet op te bouwen dat de tekortkomingen in het centrale beurzenstelsel opvangt en aanvult.

Jaarverslagen en jaarrekeningen zorgen voor een controle post factum. Het permanente toezicht van regeringscommissarissen op de correcte besteding van de sociale toelagen is nuttig en nodig om oneigenlijk gebruik en misbruik (zoals het afwenden van sociale toelagen voor onderwijsdoelinden) tegen te gaan. Een aparte controle van de studentenvoorzieningen blijft daarom noodzakelijk. Deze commissarissen zouden aan de universitaire studentenvoorzieningen ook beter worden ingeschakeld in een rotatiesysteem. De regeringscommissarissen moeten zich beperken tot hun controletaken en de correcte uitvoering van het decreet en mogen zich niet inlaten met het beleid zelf.

VVS is bovendien voorstander van het behoud van de beheersovereenkomsten als aansturingssysteem vanuit de overheid. Als de meerwaarde van beheersovereenkomst, beleidsplan en meerjarenbegroting vandaag nog niet steeds duidelijk is, dient de overheid initiatief te nemen om hiervan degelijke beleidsinstrumenten te maken. De vijfjaarlijkse beheersovereenkomsten tussen overheid en studentenvoorzieningen omvatten ook een beleidsplan en meerjarenbegroting. Ze verplichten de studentenvoorzieningen om na te denken over hun strategisch beleid op middellange termijn. Deze manier van werken is geen planlast maar professionalisering. Om planlast te verminderen is het aan te raden over te gaan tot het maken van één regionale beheersovereenkomst en beleidsplan die de afzonderlijke overeenkomsten en plannen voor de studentenvoorzieningen in de regio kunnen vervangen. Door hier een format voor te ontwikkelen kan de overheid de afzonderlijke studentenvoorzieningen veel werk besparen. Met een financiële bonus voor een gezamenlijk beleidsplan kan de overheid de structurele regionale samenwerking bevorderen. VVS vraagt de beheersovereenkomsten, beleidsplannen en jaarverslagen openbaar te maken en te bundelen op de site van de administratie zodat studentenvoorzieningen kunnen leren van elkaar.

Tot slot is VVS geen tegenstander van meer kwantitatieve resultaatsindicatoren waarbij de stuvo cijfermatig kan aantonen dat de vooropgestelde doelstellingen en afspraken werden nagekomen (bijvoorbeeld aantal verkochte maaltijden, aantal contacten, aanvragen en toekenningen van bijkomende studietoelagen, studieleningen, enz.) of een publieksonderzoek naar het profiel van de studenten die gebruik maken van universele voorzieningen.

8.2. RELATIE TOT DE INSTELLING

Aangezien studentenvoorzieningen een geheel eigen decretale opdracht kregen met specifieke werkvelden moeten ze in alle onafhankelijkheid een sociaal beleid kunnen uitstippelen dat hieraan invulling geeft. Uiteraard is onderwijsdemocratisering geen exclusieve opdracht voor studentenvoorzieningen. Ook de hogescholen en universiteiten moeten deze bewerken en zich daarbij hoofdzakelijk richten op de onderwijsinherente drempels, terwijl de studentenvoorzieningen de externe sociaal-financiële drempels te lijf gaan. Geen van beide aspecten is ondergeschikt of minder belangrijk. Het spreekt voor zich dat er nood is aan afstemming tussen sociaal beleid en onderwijsbeleid. Deze afstemming moet tot stand komen via een dialoog en een evenwichtige samenwerking tussen gelijkwaardige partners.

De studentenvoorzieningen moeten daarom in alle autonomie hun taken kunnen uitvoeren. Voor de universitaire sociale sector is hierrond nog maar weinig geregeld. Hoewel deze voor de hogeschoolvoorzieningen redelijk goed is ingebakken in de aparte rechtspersoonlijkheid, blijft er ook hier nog ruimte voor verbetering.

Om een sterk sociaal beleid mogelijk te maken is er nood aan een autonome raad voor het bestuur van de studentenvoorzieningen. Deze raad moet eindbeslissingsbevoegdheid krijgen als het gaat over beheer van de sociale toelagen en de eigen inkomsten. De raad moet een eigen sociaal beleid kunnen uitstippelen, zelf de prijszetting kunnen bepalen in de restaurants en studentenkamers... Deze raad draagt ook de volle financiële verantwoordelijkheid. De studentenvoorzieningen moeten onder toezicht van de raad ook een eigen personeelsbeleid kunnen voeren. In de aanwerving, evaluatie en ontslag van personeel moet echter de kwaliteit van de sociale dienstverlening primeren. Deze competenties kunnen beter beoordeeld worden binnen de studentenvoorzieningen zelf in plaats van door de instelling. De raad moet bovendien autonoom kunnen beslissen over samenwerking met andere studentenvoorzieningen binnen de regio of met andere lokale organisaties (ocmw, caw, sportcentrum, wijkgezondheidscentrum...). De loyaliteit van de raad ligt in de eerste plaats bij het studentenbelang en de decretale opdracht. De raad is voor het gebruik van de sociale toelagen enkel verantwoording verschuldigd ten opzichte van de financierende Vlaamse overheid.

Opdat ook de universitaire voorzieningen in de toekomst de voordelen van de hogeschoolstuvos zouden kunnen genieten, vraagt VVS om bovenstaande bevoegdheden, rechten en plichten decretaal te verankeren. De inhoud moet primieren op de vorm. Belangrijker dan het opleggen van één en dezelfde bestuursvorm aan alle studentenvoorzieningen, is het bieden van inhoudelijke garanties voor eenzelfde kwaliteit van dienstverlening. Ook de samenstelling moet decretaal worden bepaald. VVS vraagt dat deze raad, ook aan de universiteiten, paritair wordt samengesteld. Enerzijds uit de helft studentenvertegenwoordigers, anderzijds uit andere experts inzake sociaal beleid aangeduid door de hogeschool of universiteit zelf. Deze moet de structurele band en afstemming met het onderwijsbeleid van de hoger onderwijsinstelling garanderen. De paritaire samenstelling betekent ook dat de sleutelposities niet beide in handen mogen zijn van dezelfde fractie. Dat wil zeggen dat als de voorzitter uit de niet-studentenfractie komt, de ondervoorzitter een student moet zijn en vice versa.

Ten einde de sociale reflex en expertise van de instellingsfractie te waarborgen dient het decreet enkele onverenigbaarheden vast te leggen. Dit als garantie voor meer transparantie, de specifieke opdracht van de studentenvoorzieningen, de sociale expertise en de correcte bestemming van de sociale toelagen. Om belangenvermenging te vermijden moet daarom worden voorgeschreven dat een stemgerechtigde functie in de raad voor studentenvoorzieningen niet kan worden gecombineerd met de functie van algemeen directeur of van rector. Zelfs zonder hun aanwezigheid hebben zij doorgaans al een grote invloed. Evenmin mag de instellingsfractie systematisch alle decanen, departementshoofden of opleidingdirecteurs tellen. Er kan wel een bepaalde verdeling worden gehanteerd per instellingseenheid maar deze mag de noodzakelijke sociale expertise niet ondermijnen. VVS betwist het belang niet van afstemming tussen de stuvos en het onderwijsbeleid van de instelling of campus. De instelling of campus is en blijft een belangrijke partner voor de studentenvoorzieningen, een bevoorrechte partner. Maar de samenwerking moet tot stand komen via overleg op grond van wederzijds respect voor elkaars eigenheid.

9. STUDENTENPARTICIPATIE

9.1. DE HUIDIGE REGELGEVING

Het hogescholendecreet stelt dat er per hogeschool één vzw moest worden opgericht die instaat voor het beheer van de sociale voorzieningen. Het decreet legt aan deze studentenvoorzieningen een paritaire samenstelling op. Art. 210 stelt dat de bestuursorganen van de vzw paritair zijn samengesteld uit vertegenwoordigers aangeduid door de hogeschoolbesturen en uit democratisch verkozen studenten van de betrokken hogeschool (of hogescholen indien het gaat om een regionaal netwerk). Voor het overige treedt het hogeschooldecreet niet verder in detail over de studentenparticipatie in de sociale sector.

Voor de sociale sector van de universitaire studentenvoorzieningen werd er niets voorgeschreven inzake studentenparticipatie. Het aandeel studentenvertegenwoordigers verschilt dan ook sterk tussen de universiteiten onderling (gaande van één derde aan de KU Leuven over de helft aan de UGent en de UA over 8 op 14 aan de UHasselt tot de volle 100% aan de VUB). In het algemeen geldt hoe groter het gewicht van de studentenparticipatie, hoe kleiner dat van het orgaan waarin ze inspraak hebben. Sinds het zogenoemde participatiedecreet van 19 maart 2004 vallen de universitaire studentenvoorzieningen onder de generieke participatieregeling. Dat wil zeggen dat de universiteit de keuze heeft tussen medebestuur en medezeggenschap. In het geval er voor het tweede model gekozen wordt, is raadpleging van de studentenraad verplicht voor alle reglementaire bepalingen inzake sociale voorzieningen (Art. II 59). De conclusies van de raadpleging moeten hierna worden neergelegd in een met redenen omkleed advies. Het instellingsbestuur kan slechts op gemotiveerde wijze afwijken van het advies van de studentenraad. Deze motivering wordt binnen een termijn van dertig kalenderdagen meegedeeld aan de studentenraad. De termijn gaat in de dag na deze waarop de betrokken reglementaire bepaling wordt aangenomen. De studentenraad verliest haar recht op raadpleging over sociale materie als ze het minimale opkomstpercentage bij de verkiezingen niet haalt. In het geval er wordt gegaan voor medebestuur, schrijft het decreet voor dat er minstens 10% stemgerechtigde studentenvertegenwoordigers moeten zetelen in de raad van bestuur van de universiteit. Er wordt echter niets concreet bepaald over inspraak in de raad die instaat voor het beheer van de studentenvoorzieningen. Het participatiedecreet schetst verder wel een vrij gedetailleerd kader over de samenstelling, verkiezingen, de werking, ondersteuning, de afvaardiging in en relaties met het bestuur.

Ook in de praktijk loopt de studentenvertegenwoordiging in de sociale sector niet steeds vlotjes. Vermits de vertegenwoordiging in de studentenvoorzieningen vzw buiten de regeling van het participatiedecreet valt is het niet duidelijk hoe lang het mandaat duurt, hoe en wanneer de verkiezingen moeten georganiseerd worden (rechtstreeks of getrap), wat de band is met de studentenraad, welke verantwoordingsrelatie er is, er is niets geregeld mbt de ondersteuning van deze participatie en de vertegenwoordiging heeft vaak te leiden onder continuïteit. Ook aan de universiteiten is de historisch gegroeide situatie vaak nog niet aangepast aan de nieuwe realiteit van het participatiedecreet. Er is dus heel wat ruimte voor verbetering van de studentenparticipatieregeling in de studentenvoorzieningen. Een nieuw decreet op de studentenvoorzieningen moet hier werk van maken en deze beter stroomlijnen.

9.2. DECRETALE VERBETERINGEN

9.2.1. Pariteit in raden met eindbeslissingsbevoegdheid

Decretaal moet worden opgelegd dat in alle studentenvoorzieningen minstens de helft van de stemgerechtigde leden bestaat uit studentenvertegenwoordigers. Meer studenten in het bevoegde orgaan voor studentenvoorzieningen mag niet gepaard gaan met minder gezag en politiek gewicht voor dit orgaan. VVS pleit ervoor om de paritaire samenstelling uit te breiden naar alle organen die de studentenvoorzieningen beheren, ook naar deze aan de universiteiten. Vermits hier de sociale raden of raden voor studentenvoorzieningen vaak slechts adviesbevoegdheden hebben en in de raad van bestuur het percentage studenten verwaarloosbaar is, moet de studentenparticipatie hier worden versterkt door het toekennen van een grotere autonomie aan de studentenvoorzieningen. Deze paritaire samengestelde raad voor studentenvoorzieningen moeten de sociale toelagen, de eigen inkomsten uit de sociale sector, alsook het deel van de inschrijvingsgelden dat wordt doorgestort, autonoom en vanuit hun eigen sociale expertise kunnen beheren. Uiteraard moet de studentenvoorziening hiertoe ook een eigen personeelsbeleid kunnen voeren.

De paritaire samenstelling betekent ook dat de twee sleutelposities niet beide in handen mogen zijn van dezelfde fractie. Dat wil zeggen dat als de voorzitter uit de niet-studentenfractie komt, de ondervoorzitter een student moet zijn en vice versa. Uiteraard verdient het aanbeveling de studentenvertegenwoordigers ook in voorbereidend overleg te betrekken.

9.2.2. Studentencommissie sociaal

Om de continuïteitsproblemen op te lossen en het gebrek aan terugkoppeling of verantwoording, pleit VVS voor de oprichting van een studentencommissie sociaal om de studentenvertegenwoordiging naar de studentenvoorzieningen te verbeteren. Zoals de studentenraad de spil is voor alle studentenvertegenwoordiging in onderwijszaken, zo moet de commissie sociaal de voorbereiding, de expertisevorming, het overleg, de standpuntvorming, de coördinatie van de vertegenwoordiging en de verantwoordingsplicht van de studentenvertegenwoordigers binnen de studentenvoorzieningen vergemakkelijken. Op die manier moet ze de slagkracht van de studenten binnen de studentenvoorzieningen gevoelig verhogen. Formeel staat de commissie in voor de coördinatie van de vertegenwoordiging binnen de studentenvoorzieningen. Ze legt een vervangingspool aan zodat de werking van de raden voor studentenvoorzieningen niet meer worden lam gelegd wanneer een studentenvertegenwoordiger wegvalt of niet komt opdagen. Ze legt procedures vast voor de verantwoordingsrelatie en tuchtsancties. De studentenvertegenwoordigers zijn verantwoording verschuldigd tov deze studentencommissie sociaal die beslist over sancties of ontslag wegens het zich niet houden aan het mandaat en het daar ingenomen studentenstandpunt.

De studentencommissie sociaal behoudt uiteraard een structurele band met de studentenraad of desgevallend de participatiecommissie. Dat laatste verdient aanbeveling in het geval van een zeer gedecentraliseerde instelling waarbij het logisch en efficiënter is om de studentenvoorzieningen van de afzonderlijke campussen te laten aansluiten bij het regionale aanbod. In dat geval kan de structurele band beter worden gelegd met de lokale participatiecommissie dan met de centrale studentenraad. De structurele band kan verschillende vormen aannemen. Enerzijds kan de studentenraad de sociale studentencommissie eindbevoegdheid geven op alle sociale materie en de werkvelden van studentenvoorzieningen. Anderzijds kan de sociale commissie een adviserende werkgroep zijn die onder de studentenraad valt.

9.2.3. Verkiezingen

Momenteel is er niets geregeld mbt de verkiezingen van studentenvertegenwoordigers in de stuvo vzw's aan de hogescholen.

In een scenario waarin de verkiezing van de studentenvertegenwoordigers in de stuvo via de sociale studentencommissie verloopt (die deel uitmaakt van de studentenraad), is een duidelijke verantwoordingsrelatie verzekerd. De studentenvertegenwoordigers zijn hier de uitvoerders en vertolkers van beslissingen die na een parlementair debat op democratische manier zijn genomen. In de studentenvoorzieningen moeten de studentenvertegenwoordigers immers de door de sociale studentencommissie aangenomen standpunten verdedigen en zijn ze aan de commissieleden verantwoording verschuldigd. De voorkeur van VVS gaat daarom uit naar een getrapte verkiezing van de studentenvertegenwoordigers in de raden van studentenvoorzieningen. Hiertoe moet een democratische en transparante verkiezingsprocedure worden ontwikkeld (met mogelijkheid tot toelichting van de kandidatuur, stellen van vragen en geheime stemming aangezien het over persoonlijke aangelegenheden gaat).

De studentenraad is echter vrij te bepalen of er getraptd of rechtstreeks wordt verkozen. Indien er voor een welbepaalde studentenvoorziening toch rechtstreekse studentenverkiezingen worden gehouden, dan vindt VVS dat deze moeten samenvallen met de andere verkiezingen van de bestuursmandaten aan de instelling. De verkozenen in de studentenvoorzieningen maken in dat geval, samen met hun plaatsvervangers, automatisch deel uit van de sociale studentencommissie.

Voor de organisatie van de verkiezingen gelden dezelfde regels als voor deze van de studentenraad. Ze moeten worden gespreid over meerdere dagen, er kunnen kieskringen worden bepaald, de kandidaten dienen over een campagnebudget te beschikken. De organisatie die zou moeten gebeuren door de studentenraad in samenspraak met het instellingsbestuur en de studentenvoorziening.

VVS verkiest jaarlijkse verkiezingen waarbij studentenvertegenwoordigers herverkozen kunnen worden. Mandaten van een jaar maken mogelijk dat er ook voldoende studentenvertegenwoordigers worden gevonden aan instellingen met korte opleidingen. Anderzijds wil VVS dat zoveel mogelijk studenten zich verkiesbaar kunnen stellen, zeker ook

eerstejaarsstudenten. Er mogen zo min mogelijk kandidaten worden afgeschrikt door bijkomende voorwaarden. Zeker voorwaarden zoals lid moeten zijn van een studentenvereniging of club, moeten decretaal worden uitgesloten.

De paritaire samenstelling betekent dat in geen geval bij het niet halen van het verplichte opkomstpercentage voor de verkiezingen van de studentenraad (volgens het decreet minimaal 10% of meer indien opgetrokken in het participatiereglement), de studentenvertegenwoordiging in de studentenvoorziening mag worden teruggeschroefd. Studentenmedebestuur is in de sociale sector immers nog meer een *conditio sine qua non*. Dit vergt een decretale wijziging in het participatiereglement (tweede lid van Art. II 51 §2). Het recht op een tweede ronde moet hier soelaas bieden.

9.2.4. Ondersteuning

Zoals ook blijkt uit de evaluaties van de studentenraden, is financiële, materiële en logistieke ondersteuning noodzakelijk om tot een kwalitatieve studentenparticipatie te komen. Door een duidelijke structurele band met de studentenraad (of participatiecommissie) kan de commissie die de sociale studentenvertegenwoordigers verenigt ook van de verplichte ondersteuning van de studentenraad gebruik maken. Voor VVS moet de ondersteuning recurrent en voldoende omvangrijk zijn. Ze moet volgende zaken omvatten: huisvesting (van de studentenraad en sociale commissie en locaties voor de interne vergaderingen), infrastructuur (PC, printer, telefoon, internet, bureumateriaal..) en minstens één zelf aangeworven ondersteunende medewerker. Deze moet de continuïteit over de academiejaren heen garanderen, de heropstart en coördinatie van de verkiezingen, expertise opbouwen en delen. De medewerker moet ook als lid met raadgevende stem kunnen worden toegevoegd aan de vergaderingen van de studentenvoorzieningen. Op die manier wordt de studentenfractie versterkt zonder aan de pariteit te raken én krijgt ook de studentenfractie een vorm van continuïteit die een tegengewicht moet bieden tegen de jarenlange mandaten van de instellingsvertegenwoordigers.

10. FINANCIERING

Niet alleen de hoogte van de sociale toelagen, maar ook het financieringsmechanisme voor studentenvoorzieningen was verschillend voor de sociale voorzieningen van de hogescholen (sovo's) en de universitaire studentenvoorzieningen. Ondertussen plant de overheid zelfs de invoering en stroomlijning van een nieuwe sport op de onderwijs ladder, het hoger beroepsonderwijs, waarvoor zelfs helemaal geen sociale voorzieningen bestaan. Terwijl de regelgeving en werkvelden van studentenvoorzieningen geüniformiseerd werden voor hogeschool – en universiteitsvoorzieningen, is de verschillende financieringswijze een duidelijk anachronisme. Omdat het geld op was, werd er geen financieel luik ingeschreven in het decreet studiefinanciering en studentenvoorzieningen van 30 april 2004. Voor de financiële regeling vielen studentenvoorzieningen (stuvo's) dus nog steeds terug op de regelingen uit het hogescholendecreet van 1994 en het universiteitsdecreet van 1991. Het hogescholendecreet bepaalt dat de studentenvoorzieningen vzw's worden gefinancierd dmv een vast bedrag per student. Dat basisbedrag is hetzelfde voor alle sovo's. Dankzij het inhaalmanoeuvre dat deze legislatuur werd doorgevoerd ligt het basisbedrag voor een hogeschoolstudent vanaf 2009 op dezelfde hoogte als het gemiddelde bedrag voor een universiteitsstudent. Het universiteitsdecreet bepaalt immers een verschillend basisbedrag per instelling, een soort van forfait dat schaalverschillen corrigeert. Sinds de invoering van flexibilisering is er echter een tijdelijke overgangsregeling van kracht en worden de sociale toelagen berekend op basis van de financierbare studenten in 2005.

Het is duidelijk dat het bekostigingssysteem van studentenvoorzieningen aan modernisering toe is. Het moet worden aangepast aan de veranderende onderwijscontext, aan de nieuwe uitdagingen en noden. De verschillende financieringsmechanismen voor hogeschool- en universiteitsvoorzieningen zijn niet langer houdbaar.

10.1. UITGANGSPUNTEN NIEUWE FINANCIERINGSSYSTEEM

Basisbedrag per student: De financieringsbasis van de hogeschoolsovo's dient te worden veralgemeend. Studentenvoorzieningen kunnen best worden gefinancierd op basis van een vast bedrag per student. De schaalcorrecties uit het bestaande universitaire systeem moeten in de toekomst worden opgevangen door een betere samenwerking tussen de studentenvoorzieningen binnen een regio. De hoogte van het vast basisbedrag moet liggen op wat het universitaire gemiddelde van de sociale toelagen zal zijn tegen het einde van de inhaaloperatie voor de sociale toelagen van de hogeschoolstuvo's. Gezien de verschillende indexeringsformule aan de universiteiten, zal dat bedrag hoger liggen dan wat er tot nu toe werd vooropgesteld!

Ook financiering voor HBO : VVS vraagt dat er ook financiering komt voor studenten uit dit nieuw op te richten onderwijsniveau. Bepaalde groepen HBO- cursisten en studenten zullen gemakkelijk doorstromen naar de professionele bachelors. Het spreekt voor zich dat de studenten die in de hogescholen een *short cycle* volgen, gebruik moeten kunnen maken van de studentenvoorzieningen. Ook HBO- studenten en cursisten uit de CVO's en secundaire scholen die het leven van een student leiden, moeten dat kunnen. Ze zullen immers net als hun collegae die rechtstreeks aan de professionele bachelor begonnen een studentenleven leiden, vergelijkbare studiekosten maken en dezelfde sociale noden hebben. HBO-opleidingen moeten financierbare opleidingen worden voor studentenvoorzieningen. De overheid moet een HBO-student financieel op dezelfde voet behandelen als zijn medestudenten uit de professionele en academische bachelors. Het houdt geen steek om net nu de financiële discriminatie van hogeschoolstudenten is weggewerkt er een andere te gaan invoeren.

Open end/gesloten enveloppe: Een basisbedrag per student betekent uiteraard dat de financiering ook rechtsevenredig mee moet groeien met de studentenpopulatie. Vandaag worden de hogeschoolstudentenvoorzieningen al gefinancierd volgens het open enveloppesysteem. De universitaire financiering zat voor de bevrozing van de financiering ook in een studentenaantalgerelateerd groeiscenario. VVS ziet dus geen enkele reden om deze logica te verlaten.

Input/output en leerkrediet: Het financieringssysteem voor studentenvoorzieningen moet gebaseerd zijn op het aantal ingeschreven studenten. De logica van outputfinanciering is weinig heilzaam voor studentenvoorzieningen. Aangezien studentenvoorzieningen slechts kunnen inspelen op de randvoorwaarden voor het studeren, is hun invloed op het onderwijsproces eerder marginaal. Studentenvoorzieningen kunnen dus niet afgerekend worden op wat de verantwoordelijkheid is van het onderwijsgebeuren dat zich binnen de instellingen afspeelt. Bovendien heeft ook een student die bist huisvesting en voeding nodig. Een bisser doet zelfs nog vaker beroep op sociale diensten en jobdiensten aangezien hij meestal geen studiebeurs meer geniet. Ook psychosociale diensten hebben vaak trouwe klanten aan bidders omdat academisch falen sterk aan het zelfvertrouwen knaagt (of soms zelfs aan een gebrek aan zelfvertrouwen te wijten is). Studentenvoorzieningen dienen dus gefinancierd te worden op inputbasis. Om dezelfde reden vragen we een loskoppeling van de financierbaarheid aan studievoortgang en leerkrediet van de student. Als een student ondanks zijn kwakkelende studievoortgang nog ingeschreven raakt aan een hogeschool of universiteit dan moet hij of zij recht hebben op sociale voorzieningen.

Financierbaarheid per soort contract: Een financiering gebaseerd op opgenomen studiepunten gaat ervan uit dat een diplomacontractstudent die minder studiepunten opneemt, omdat die bijvoorbeeld bist, minder behoefte zou hebben aan huisvesting, voeding of begeleiding. Hoger toonden we al aan dat het tegendeel waar is. Hetzelfde geldt voor studenten met een flexibel traject die niet voltijds studeren. De praktijk wijst uit dat het hier vaak gaat om kansgroepen die in het kader van levenslang leren, toch nog hun kans wagen op een diploma. De ondersteuning, tijd en middelen die in deze sociaal erg kwetsbare groepen wordt gestoken, staan niet in verhouding tot het aantal studiepunten dat ze opnemen. Er wordt zelfs meer geïnvesteerd dan in een modelstudent met voltijds traject! Een financiering per studiepunten zou om die redenen moeilijk te verzoenen met de democratiseringsdoelstellingen van de sector. Ook een correctie die het verschil in studiepunten van een gemiddeld traject t.o.v. een traject van 60 studiepunten compenseert, is geen goede optie omdat dit een gegeven is dat met het verder ingang vinden van een flexibele onderwijsorganisatie nog verder zal evolueren. Bijkomend voordeel van deze financieringseenheid is dat deze administratief eenvoudig blijft. Elke kop telt voor één student. Tov een puntengerelateerde financiering is dat een lichte maar verantwoorde overfinanciering voor studenten die minder dan 60 studiepunten opnemen, zeker aangezien studenten die meer dan 60 studiepunten opnemen evengoed slechts één maal tellen. Deze financieringswijze sluit het best aan bij de manier van werken en studentgecentreerde doelstelling van de sociale sector. Voor studenten die enkel met een creditcontract inschrijven, de voormalige 'vrije studenten' die bijgevolg niet rechtstreeks mikken op een diploma, is een financiering op basis van opgenomen studiepunten, uitgedrukt in FTE wel een goede optie. Zoals in het huidige systeem komen examencontracten niet in aanmerking voor financiering aangezien deze studenten vaak werkstudenten zijn en niet naar de les moeten gaan.

Indexering: Het is aangewezen om het indexatiemechanisme van de universitaire studentenvoorzieningen te veralgemenen zodat ook voor de personeelskosten van de stuvo's aan de hogescholen de loonindex kan worden gehanteerd. De werkingskosten moeten uiteraard terug op basis van de consumptieindex worden geïndexeerd zoals oorspronkelijk de bedoeling.

Voor het overige dient de financiering van studentenvoorzieningen deze van de instellingen te volgen:

- **extra weging beursstudenten:** moeten extra worden gewogen. Beursgerechtigdheid is immers een belangrijke aanwijzing voor minvermogenheid. De taken van studentenvoorzieningen zijn twee ledig. Naast het voorzien van de randvoorwaarden voor het studeren, is hun eerste en belangrijkste taak immers een bijdrage te leveren tot de onderwijsdemocratisering. Studentenvoorzieningen moeten de financiële drempels verlagen en liefst wegwerken door bijkomende subsidies, studieleningen, huurtoelagen of verlaagde kamerprijzen.... Veel beursstudenten brengen dus ook meer kosten met zich mee in de meeste werkvelden. Om de kerntaken van de stuvo's zo goed mogelijk te kunnen behartigen en wel degelijk bij te dragen tot de democratisering van het hoger onderwijs, zijn extra middelen voor beursstudenten aangewezen. De weging van dit studentenkenmerk sluit duidelijker aan bij de opdrachtsbepaling van studentenvoorzieningen en is daar duidelijk doelmatiger dan in de onderwijsfinanciering van een instelling. In de basisfinanciering heeft een extra weging voor beurs- en bijna beursstudenten enkel nut voor zover ze een compensatie vormt voor de minderinkomsten uit de studiegelden. Als de overheid wil dat het beleid selectiever wordt en zich duidelijker richt op de groep minvermogenende studenten, dan moet een extra weging voor beurs- en bijna studenten hiervoor de noodzakelijke financiële voorwaarden scheppen.

- **financierbaarheid opleidingen:** Studenten in bachelors, masters, schakelprogramma's, voorbereidingsprogramma's en specifieke lerarenopleidingen moeten eveneens voor de studentenvoorzieningen financierbaar zijn. Ook voor aanvullende opleidingen volgen we de instellingsfinanciering. De financierbaarheid van manamas en banabas is afhankelijk van hun voorkomen op een door de Vlaamse regering samengestelde lijst op basis van criteria als relevantie, kwaliteit en wetenschappelijkheid. Het is de logica zelve dat aanvullende opleidingen die door de overheid nog worden gefinancierd omdat ze maatschappelijk relevant zijn, ook democratisch toegankelijk zijn voor alle sociale groepen. De instellingsfinanciering moet hiertoe een verlengstuk krijgen in de middelen voor studentenvoorzieningen.

- **buitenlandse studenten:** Inzake nationaliteitsvoorwaarden voor financierbaarheid pleit VVS voor het overnemen van de voorwaarden van het financieringsdecreet voor de werking van hogescholen en universiteiten uit 2008 (cf hoger).

- **lump sum en bestedingsautonomie**: Het bepalen van financierbare opleidingen, contracten of studenten mag in geen geval betekenen dat studentenvoorzieningen voor de niet-financierbare rest niets meer mag ondernemen. Het is niet omdat een student niet financieerbaar is, dat de studentenvoorziening hem of haar niet zou kunnen of mogen helpen. De universele voorzieningen moeten sowieso openstaan voor alle studenten, financieerbaar of niet. Wat de selectieve voorzieningen betreft, moeten studentenvoorzieningen de mogelijkheid krijgen om tussen te komen wanneer uit een sociaal onderzoek blijkt dat er reële noden bestaan en hiervoor ruimte is binnen het eigen budget. De financieringscriteria staan los van de criteria die studentenvoorzieningen zelf in hun sociaal beleid opstellen en hanteren. Die bestedingsautonomie kadert in het discretionaire en aanvullende karakter van studentenvoorzieningen. De overheid mag dus ook niet bepalen hoeveel percent studentenvoorzieningen selectief moeten spenderen, hoeveel aan het werkveld voeding etc...

Het is eigenlijk de verantwoordelijkheid van de onderwijsinstellingen die niet financieerbare studenten inschrijven, om ook voor hen een sociaal beleid mogelijk te maken. Dat kan door een deel van de hoge inschrijvingsgelden die deze groep (buitenlandse studenten, manamastudenten...) betaalt, beschikbaar te stellen aan studentenvoorzieningen. De overheid moet hiertoe een kader uitwerken.

- **financiële stimulansen voor regionale samenwerking**: zie hoger.

10.2. INVESTERINGSKREDIETEN

Het gewone budget van de sociale toelagen voor studentenvoorzieningen is ontoereikend om investeringen te dekken. De universiteiten hebben in de jaren '60 en '70 goedkope investeringskredieten genoten om een patrimonium op te bouwen voor studentenhuisvesting. Universiteiten konden via een fonds voor onroerende investeringen lange termijn leningen (van 41 jaar) aangaan bij de toenmalige ASLK. De universiteiten betaalden een zeer lage intrest en het verschil met de werkelijke intrestvoet werd bijgepast door het departement onderwijs. Het systeem van het voormalige waarborgfonds voor goedkope leningen, is destijds afgeschaft omwille van de stijgende rentelast die het systeem voor de overheid te duur maakte. De hogeschoolsovo's die slechts vanaf begin jaren negentig de eerste voorzichtige overheidssteun genoten, hebben het systeem zelfs nooit gekend en kampen met een bijzondere investeringsachterstand. Bovendien is het zo dat de studentenparticipatie aan het hoger onderwijs sinds de jaren zeventig sterk is gestegen terwijl het kamerbestand van studentenvoorzieningen nauwelijks is gegroeid. Mede door een decreet van 1997 dat minimale kwaliteits- en comfortnormen oplegt aan studentenkamers, is de gemiddelde huurprijs voor studentenkamers op de privé markt daarenboven sterk gestegen.

Huisvesting is nochtans de grootste studiekost voor kotstudenten. Een volledige studiebeurs dekt vandaag voor een universitaire kotstudent slechts tachtig procent van de werkelijk studiekosten, voor een hogeschoolstudent slechts 76%. Goedkope huisvesting kan dus een bijzondere impact hebben op de democratisering van het hoger onderwijs. Een groter betoelaagd kamerbestand zorgt bovendien ook voor een prijsdaling op de private kamermarkt. Tenslotte draagt op kot gaan bij tot een hechter sociaal weefsel. Uit onderzoek blijkt dat een goede sociale integratie een heilzame invloed heeft op de slaagkansen en studieprestaties. Pendelstudenten lopen bijvoorbeeld meer risico op drop out. In tijden van de flexibilisering van de onderwijsorganisatie, van rationalisering van het opleidingsaanbod, zal een goed huisvestingsaanbod nog aan belang winnen. Alle redenen dus om bijkomende investeringen mogelijk te maken in studentenhuisvesting.

VVS pleit er daarom voor een systeem als het voormalige waarborgfonds voor goedkope leningen. Nu de rente opnieuw zeer laag staat, moet de overheid dit systeem van onder het stof halen en opnieuw goedkope leningen uitschrijven voor het uitbreiden van het kamerbestand. Het fonds moet bij de aanvragen voorrang geven aan de investeringsprojecten die regionaal en instellingsoverschrijdend samenwerken. Door op die manier rekening te houden met de effectiviteit en efficiëntie van de investeringen, kan dit fonds een belangrijke stimulans worden voor regionale samenwerking. Daarnaast moet het ook een inhaaloperatie voor de historisch gegroeide patrimoniumachterstand van de sovo's komen. Er zijn immers extra middelen nodig opdat er ook voor hogeschoolstudenten studentenhuisvesting kan komen. Een gewone budgettaire neutrale herverdeling is onbespreekbaar. Het bestaande (universitaire) kamerbestand is immers ook al zwaar ontoereikend.

11. OVERLEG MET EN ADVIES AAN DE OVERHEID

In het verleden zijn initiatieven tot verdere samenwerking wel vaker afgesprongen omdat de stem van het studentenvoorzieningen-werkveld naar het beleid en de overheid zwaar werd vertekend en gecensureerd via de officiële inspraakorganen Vliir, Vlhora en Vlor. De werkgroepen studentenvoorzieningen hebben binnen beide instellingskoepels bovendien sowieso slechts een raadgevende stem en hun adviezen kwamen door de instellingsbelangen aan de top zelden tot hun recht. Dat zal met de nieuwe gezamenlijke instellingskoepel VLUHR niet anders zijn. Op die manier kan het beleid moeilijk opmaken wat de noden van het werkveld zijn en in welke richting het zelf wenst te evolueren.

VVS wil daarom dat er één platform komt voor alle studentenvoorzieningen en sovo's, dat kan evolueren tot het rechtstreekse aanspreekpunt voor alle beleidsinitiatieven in de sociale studentensector. Eén enkel platform is bevorderlijk voor de interne communicatie en coördinatie, de uitwisseling van ervaring, kennis en expertise, het noodzakelijke wederzijdse begrip. Het platform kan tenslotte ook initiatieven nemen op Vlaams niveau zoals het uitgeven

van folders en brochures, de oprichting van een juridische database voor de dienstverleners. VVS vraagt hiervoor de concrete uitvoering van het Landelijk Overlegplatform Studentenvoorzieningen zoals voorzien in het decreet van 2004. Dit officiële adviesorgaan van de sociale sector naar de overheid kan echter best zelf haar werking organiseren en voorzitter kiezen.